Ազգ
Azg

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1996, ՈՒՐԲԱԹ # 247 (1253)

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը առաջին հերթին ԱՄՆ-ից պահանջելու է պարտքը

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՄԱԿ-ի նորընտիր գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը Եգիպտոսի «Ալ Ահրամ ուիքլի» թերթում հրապարակված հարցազրույցում ասել է, թե անհրաժեշտ է համարում առաջին հերթին համնելու այն բանին, որ ԱՄՆ-ը վճարի իր պարտքը միջազգային կազմակերպությանը: Մյուս առաջնային նպատակների թվում նա նշել է իր աշխատակազմի գործունակ «թիմ» կազմելը, ինչպես նաեւ այն բանի սահմանումը, թե ինչ պարտականություններ պետք է կատարի ՄԱԿ-ը ներկա յիս աշխարհում: Այս խնդրին նա հուսկացնում է «առաջիկա մի քանի ամիսներ»:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Կոֆի Անանը բարձր է գնահատել ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնում իր նախորդի աշխատանքը: «Բուտրոս Ղալին ՄԱԿ-ը ղեկավարել է շատ բարդ ժամանակաշրջանում: Համոզված եմ, որ պատմությունը նրան ավելի բարյացակամ եւ իրատեսորեն կգնահատի, քան ոմանք այդ արեցին վերջին ամիսներին», հայտարարել է Կոֆի Անանը:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Հրապարակվեց կառավարության նոր կազմը

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Դեկտեմբերի 24-ին հրապարակվել է ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագիրը հանրապետության կառավարության նոր կազմը հաստատելու մասին: Ղեկավարվելով «ԼՂՀ նախագահի մասին» օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ կետով, նախագահը որոշել է հաստատել ԼՂՀ կառավարության նոր կառուցվածքը. առողջապահության, արտաքին գործերի, գյուղատնտեսության, էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների, կրթության եւ գիտության, ներքին գործերի, շինարարության, սոցիալական ապահովության, պաշտպանության նախարարություններ, արդարադատության, սեփականաշնորհման եւ ներդրումների, վիճակագրության, պետեկամուտների եւ վերլուծության պետական վարչություններ: Նախագահի դեկտեմբերի 25-ին հրապարակած հրամանագրով հաստատվել է կառավարության նոր կազմը. Ժիրայր Պողոսյան՝ փոխվարչապետ, գեներալ-մայոր Սամվել Բաբայան՝ պաշտպանության նախարար, Զոյա Լազարյան՝ առողջապահության նախարար, Արկադի Ղուկասյան՝ արտգործնախարար, Վալերի Ալեքսանյան՝ գյուղատնտեսության նախարար, Սպարտակ Թեւոսյան՝ էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար, Համլետ Ասրյան՝ կրթության եւ գիտության նախարար, Էդուարդ Շահնազարյան՝ շինարարության նախարար, Կարեն Բաբայան՝ ներքին գործերի նախարար, Սերժ Առուստամյան՝ սոցիալական ապահովության նախարար, Յուրի Հայրապետյան՝ արդարադատության պետվարչության պետ, Օլեգ Եսայան՝ վիճակագրության, պետեկամուտների եւ վերլուծության պետական վարչության պետ, Սուրեն Գրիգորյան՝ կառավարության գործերի կառավարիչ:

ԵՐԵՎԱՆ

Սերտիֆիկատ չստացածներն այլեւս չեն ստանա

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նախկինում սեփականաշնորհման սերտիֆիկատ չստացած քաղաքացիներն այլեւս չեն կարող ստանալ իրենց հասանելիք սերտիֆիկատները: Համաձայն ՀՀ էկոնոմիկայի փոխնախարար Ա. Մարկոսյանի, սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների տրման համար նախատեսված մեկամսյա ժամկետը լրանալուց հետո, սերտիֆիկատ չստացած քաղաքացիները զրկվում են հետագայում ծնող երեխայի իրավունքից: Ավելացնենք նաեւ, որ առայժմ հայտնի չէ, թե երբվանից կսկսվի 1995-96 թթ. ծրագրված նոր սերտիֆիկատների բաշխումը:

Ծովանուդին՝ 60 տոկոսով անհասներին

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Շրջանային-Մասրաչ հաստատվածներն իրար կապող Երեւանի միակ ծովանուդին սեփականաշնորհվել է: Համաձայն ստացված տեղեկատվության, ծովանուդու բաժնետոմսերի մոտ 60 տոկոսը ծնող են բերել անհաս քաղաքացիներ: Սեփականաշնորհումից հետո առայժմ չի փոխվել ծովանուդու ուղեվարձը: Առաջվա նման 30 դրամ է, չնայած հունվարից էլեկտրաէներգիայի սակագների բարձրացման հետ չի բացառվում նաեւ հասարակական տրանսպորտի այս միջոցի ուղեվարձի փոփոխությունը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Հայ-իրանական հարաբերությունների նոր փուլը

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, պաշտոնական այցով Հայաստանում է գտնվում Իրանի Իսլամական Հանրապետության բարձրաստիճան պատվիրակությունը երկրի առաջին փոխնախագահ Հասան Հաբիբիի գլխավորությամբ: Դեկտեմբերի 26-ին ԱԺ-ի վաս լսելիությամբ աչքի ընկնող ոսկեզօծ դահլիճում պատգամավորների, լրագրողների առջեւ ելույթ ունեցավ ԻԻՀ-ի առաջին փոխնախագահ Հ. Հաբիբին: Մինչ նրա ելույթը ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանը, ողջունելով հյուրերին, կարեւորեց հայ-իրանական կապերի ամրապնդումն ու զարգացումը առանձնացնելով առեւտրական եւ տնտեսական ոլորտները: Բաբկեն Արարքցյանը ընդգծեց միաժամանակ, որ երկու դրկից երկրների «փոխհարաբերությունները կառուցվում են փոխադարձ հարգանքի վրա»:

Հասան Հաբիբին իր հերթին նշեց, որ ներկայումս քաղաքական [illegible] հարաբերությունները բարեկամության եւ փոխըմբռնման փուլում են գտնվում: Նա միաժամանակ կարեւորեց տարածաշրջանում «փոխըմբռնման, բարեկամության, խաղաղության ու կայունության կայացմանն ուղղված համագործակցության դաշտի ստեղծումը», որը կարող է «կարգավորել տարածաշրջանային ճգնաժամերը»:

Այնուհետեւ պրն Հաբիբին անդրադարձավ հայ-իրանական համագործակցության շրջանակներում 1995 թ. Արաքս գետի վրա կառուցված կամուրջը, օդային ուղերթները, մշակութային, գիտության, կրթության, ներդրումների եւ առեւտրի պաշտպանությունն ու խրախուսումն ապահովող փաստաթղթերի ստորագրումը եւ այլն:

Իսկ «քննարկման եւ աշխատանքային» փուլում են գտնվում Իրանից ՀՀ բնական գազի խողովակաշարի կառուցումը, հեռախոսային ուղիղ կապի հաստատումը, Հայաստանում նավթավերամշակման գործարանի եւ նրան հարակից ձեռնարկությունների ու տեխնիկական օբյեկտների կառուցումը, էլեկտրակայանի եւ Արաքս գետի ջրամբարակի համատեղ կառուցումը եւ այլն:

ԱԺ-ի պատվավոր հյուրերի մասնակցությամբ ստորագրելուց հետո Հասան Հաբիբին նկատեց, որ այս հանդիպումը առիթ էր «հայ գործընկերների հետ մտքեր փոխանակելու»:

Երեկ տեղի ունեցավ նաեւ Իրանի փոխնախագահի եւ ՀՀ վարչապետ Արմեն Սարգսյանի հանդիպումը, որի ընթացքում կարեւորվել է երկու երկրների միջեւ արդյունաբերության, էներգետիկայի, տրանսպորտի, առեւտրի, գիտամշակութային, բանկային, մաքսային բնագավառներում համագործակցությունը, համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծումը, ինչպես նաեւ ընդգծվել է եռակողմ, մասնավորապես Հայաստան-Իրան-Թուրքմենստան համագործակցության անհրաժեշտությունը:

Հանդիպումից հետո տեղի է ունեցել վարչապետ Արմեն Սարգսյանի եւ Իրանի առաջին փոխնախագահ Հասան Հաբիբիի առանձնազրույցը:

Վրաստան արդեն գազ է մտնում, Հայաստան՝ քիչ ավելի ուշ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 26-ի առավոտյան ժամը 2-ին վերսկսվել է Ռուսաստանի բնական գազի մատակարարումը Վրաստանին եւ Հայաստանին: Ինչպես «Կավկազտրես» գործակալության թղթակցին հաղորդել է «Վրացգազ» պետձեռնարկության հերթապահ էնվեր Նիկոլայիշվիլին, գազը սկսել է առաքվել Վլադիկավկազից:

Ներկայումս կատարվում է Թբիլիսիի շրջանների գազահամակարգի խողովակների լցավորումը, որոնք արդեն անցել են գազամատակարարման: Ըստ մասնագետների հաշվարկների, արդեն վաղը բնակչությունը կկարողանա օգտվել գազօջախներից եւ այլ սարքավորումներից:

Աշխատանքը կվերականգնեն քաղաքի եւ հանրապետության բնական գազով աշխատող արդյունաբերական արտադրությունները:

Քիչ ավելի ուշ գազ կստանա նաեւ Հայաստանը:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Նորից ոգելից խմիչքների պետական մենաշնորհ

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՏ: Բորիս Ելցինը որոշում է ընդունել Ռուսաստանի ոգելից խմիչքների շուկայում վերականգնել պետության մենաշնորհը: Այդ մասին հարկային եւ բյուջետային կարգապահության ամրապնդման գծով ժամանակավոր արտակարգ հանձնաժողովի նիստից հետո տված ճեպազրույցի ժամանակ հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Անատոլի Չուբայսը: Նրա ասելով, պետությունը ներկայումս ամեն ամիս կորցնում է շուրջ 2 տրիլիոն ռուբլի ոգելից խմիչքների շուկայում ստեղծված դրության պատճառով:

Բորիս Ելցինը որոշում է ընդունել երկրի ներսում արտադրվող ոգելից խմիչքները անհապաղ պիտակավորելու մասին: Բացի այդ, նախատեսվում է ոգելից խմիչքների ներկրման սահմանափակումներ մտցնել, ինչպես նաեւ վերանայել ոգելից խմիչքների ներմուծման վիճակը, մասնավորապես Բելառուսի եւ Ուկրաինայի տարածքից:

Չինաստանի վարչապետ Լի Պենը ժամանեց Մոսկվա

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՏ: Չինաստանի վարչապետ Լի Պենը հինգշաբթի օրը աշխատանքային այցով ժամանել է Մոսկվա: Չինաստանի վարչապետը Ռուսաստանում կմնա երեք օր: Նրա այցը տեղի է ունենում երկու երկրների կառավարությունների ղեկավարների ամենամյա հանդիպումներ կազմակերպելու վերաբերյալ նախագահ Բորիս Ելցինի եւ ՉԺՀ նախագահ Ցզյան Ցզե Մինի միջեւ ձեռք բերված պայմանավորվածության շրջանակներում: Ուրբաթ օրը Լի Պենը հանդիպելու է նախագահ Բորիս Ելցինին, այնուհետեւ բանակցություններ կվարի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ: Քննարկվելու են Ռուսաստանի եւ Չինաստանի առեւտրա-տնտեսական համագործակցությանը վերաբերող հարցեր: Սպասվում է, թե հանդիպումների ընթացքում կշոշափվեն նաեւ մի շարք միջազգային խնդիրներ:

Բելառո՞ւսն էլ կունենա ատոմակայան

26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԼ: Բելառուսի էներգետիկայի նախարարությունը հաղորդեց, որ հաջորդ 3 տարվա ընթացքում երկրում կառուցվելու է ատոմային էլեկտրակայան, որը կարժենա 3.5-ից 4 մլրդ ամերիկյան դոլար: Առայժմ պարզ չէ, թե որտեղ է այն հիմնվելու. նշվում են Մոգիլյովի եւ Վիտեբսկի մարզերը: Էներգետիկայի նախարարությունը հավաստիացնում է, որ ենթադրյալ վայրերը լիովին համապատասխանում են անվտանգության պահանջներին: «Բելառուսը չի կարող զարգանալ քաղաքակիրթ ուղիով, եթե չունենա իր ատոմակայանը», ասաց նախարար Գերասիմովը: Ըստ նրա, մարդիկ վերջապես պետք է ներքուստ հաղթահարեն Չեռնոբիլի վախը:

Կիեւ. Ստուգվում են գեներալների եւ հանցավոր խմբավորումների կապերը

ԿԻԵՎ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ուկրաինայի անվտանգության խորհուրդը ստուգում է 49 հանցավոր խմբավորումների հետ երկրի զինված ուժերի 15 գեներալների եւ 85 ավագ սպաների առնչության հարցը: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, այս տարվա ընթացքում քրեական գործեր են հարուցվել Ուկրաինայի պաշտպանության նախարարության ֆինանսական ծառայության, ազգային ուժերի ֆինանսատնտեսական վարչության մի շարք բարձրաստիճան անձանց դեմ:

Ցրտից Մոսկվայում 5, Ֆրանսիայում 3 մարդ է մահացել

26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԼ, RFI: Մոսկվայի առողջապահության վարչության տեղեկատվության համաձայն, վերջին 3 օրվա ընթացքում քաղաքում ցրտից մահացել է 5 մարդ, եւս 40 ցրտահարված տեղափոխվել է հիվանդանոց: Վերջին օրերին ցերեկային ջերմաստիճանը Մոսկվայում իջել էր -25: Ֆրանսիայում այդքան ցուրտ չէ. Փարիզում գիշերը ջերմաստիճանը միջինը -9 է հասնում, իսկ Ստրասբուրգում -10: Սակայն այդ ցուցանիշերը մոտեցել են Ֆրանսիայում 85 տարվա ընթացքում արձանագրված ռեկորդին. նշում են օդերեւութաբանները: Այդ պատճառով էլ Ծննդյան տոնի գիշերը Ֆրանսիայում ցրտից 3 անօթեւան մարդ է զոհվել, որոնց տարիքը 77, 60 եւ 57 էր:

ԿԱՊԵՐ

Իրանագիտական կովկասյան կենտրոնը՝ Երեւանում

Դեկտեմբերի 26-ի ուշ երեկոյան Երեւանում բացվեց Իրանագիտական կովկասյան կենտրոնը: Կենտրոնի հանդիսավոր բացումը կատարվեց Իրանի առաջին փոխնախագահ Հասան Հաբիբիի, Հայաստանում գտնվող ԻԻՀ-ի պաշտոնական պատվիրակության, ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարի, Հայաստանում հավատարմագրված օտարերկրյա դեսպանների եւ բազմաթիվ հյուրերի մասնակցությամբ:

Իր ճառից հետո պրն Հաբիբին կենտրոնին նվիրեց մի քանի արժեքավոր գրքեր, խոստանալով հայրենիք վերադառնալուց հետո ուղարկել եւս 500 գիրք, որոնք ընտրել է անձամբ: Բացման հանդիսության ավարտին Իրանագիտության կովկասյան կենտրոնի տնօրեն, «Իրան-Նամե» ամսագրի խմբագիր Գառնիկ Ասատրյանի առաջարկով պրն Հաբիբին ընտրվեց կենտրոնի պատվավոր նախագահ: Հանդիսությանը հաջորդեց Իրանագիտությանը նվիրված երկօրյա միջազգային սեմինարի բացումը, որին մասնակցելու են հրավիրվել ԱՊՀ երկրների բազմաթիվ իրանագետներ:

Կենտրոնի բացման մանրամասներին կանդրադառնանք թերթի հաջորդ համարում:

Հայաստանի եւ Իրանի բանկիրների հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 26-ին ՀՀ ԿԲ նախագահի տեղակալ Ա. Դարբինյանը հանդիպում է ունեցել ԻԻՀ կառավարական պատվիրակության կազմում Երեւան ժամանած Իրանի կենտրոնական բանկի միջազգային գործառնությունների գլխավոր տնօրեն Հուսեյն Մաքփուրիի եւ Իրանի «Արտահանման զարգացման» բանկի տնօրեն Նովրուզ Կոնզադիի հետ: Համաձայն ՀՀ ԿԲ լրատվական կենտրոնի հաղորդման, հանդիպման ժամանակ, որին ներկա էին Հայաստանի առեւտրային բանկերի ներկայացուցիչները, նախանշվել է Հայաստանի եւ Իրանի բանկային կառույցների համագործակցության հիմնական ուղղությունները եւ զարգացման հեռանկարները:

ՏԱՐԵՄՈՒՏ

Ամանորյա շնորհավորանքները՝ ժամանակին

Զմեռ-96-ը նկատելիորեն տարբերվում է նախորդներից. անձրեւոտ է (այսինքն տաք), երեկոները շուտ են մթնում (Հայաստանը մտել է 3-րդ ժամանակային գոտի), սակայն վերջինս ժամանակ փոխհատուցվում է լամպերի, մոմերի դեղնույն լույսի փոխարեն էլեկտրական պայծառ լուսավորությունն ուզածդ ժամի վայելելու հնարավորությամբ: «Տարեմուտ-Ամանոր» խայտաբղետ երեք օր շուրջօրյա էներգամատակարարման ակնկալիքն այլեւս անհոգ բերկրանքով չի լցնում մեր սրտերը, եւ Նոր տարվա հրաշքը որպես լույսի ու ջերմության տոն չի ընկալվում երեխաների կողմից: Այնուամենայնիվ մեր հայրենակիցներից շատերը շարունակում են բողոքել «շուտ մթնելուց» (ժամանակին այս առիթով դժգոհել է եւ «Ազգը»), ուստի դիմեցինք ՀՀ ստանդարտացման եւ սերտիֆիկացման վարչության պետ Պողոս Մեհրաբյանին՝ խնդրելով մեկնաբանել 1.5 ամիս առաջ արված ժամանակային շտկումը, որ ինչպես այն ժամանակ ասվեց, թելադրված էր միջազգային ստանդարտներ ընդունելու անհրաժեշտությամբ: Ըստ պրն Մեհրաբյանի, այս քայլով Հայաստանը ձերբազատվել է խորհրդային ժամանակներում ստեղծված ժամանակային քաոսից՝ հայտնվելով իր բնական ժամանակային գոտում: Վերջինս նույնական է մեր աշխարհագրական դիրքին, որովհետեւ ինչպես հայտնի է, օրը բաժանված է 24 ժամից, ժամը 60 րոպեից, եւ որոշվում է Գրինվիչի ժամանակաչափով: Ժամանակի չափման այս համակարգն ընդունվել է 1884 թվականին Գրինվիչի աստղադիտարանում մի շարք երկրների կողմից, եւ այդ օրվանից ժամանակը չափվում է Գրինվիչի («զրոյական») միջօրեականի համեմատությամբ: Հայաստանն ամբողջությամբ տեղավորված է Գրինվիչի 3-րդ ժամագոտում, եւ որեւէ պատճառ չունի հրաժարվելու դրանից: Ժամանակաչափի հիմքում չի կարող դրվել արեւածագը կամ արեւամուտը, քանզի դրանք փոփոխական են տարվա ընթացքում (Հայաստանում ամառվա եւ ձմռան լուսավոր ժամերի տարբերությունը 5 ժամ 15 րոպե է), ուստի հաշվարկի սկիզբ (0 կամ 12) է համարվում արեւի ամենաբարձր կետը՝ զենիթը: Հայաստանն ուղիղ 3 ժամ առաջ է ընկած Գրինվիչից: Թուրքիան, օրինակ, ընդգրկում է 2 ժամագոտի, սակայն համատեղության նկատառումով օգտվում է մեկից: Նախկին ԽՍՀՄ տարածքում ամբողջ Կովկասին վերագրվում էր մեկ գոտի: Ժամանակային խառնաշփոթը սկսվել է 1930 թ-ին, երբ Ստալինի կամայական որոշմամբ ընդունվել է «դեկրետային ժամանակ» հասկացողությունը (մինչ այդ այլ երկրների պես, այստեղ եւս ամառային ժամանակը փոխարինում էր ձմեռայինին): Ռուսաստանում ժամանակային «շեղումն» այսօր էլ շարունակվում է, թեեւ ՌԴ խորհրդարանում բանավեճեր կան իրական ժամանակը վերականգնելու առնչությամբ:

«Կարելի է, իհարկե, ժամը 7-ի անունը ժ. 9 դնել, եւ ժ. 7-ին աշխատանքի գնալով, ասել, թե աշխատանքը ժ. 9-ին եմ սկսում, ինչպես, ի դեպ, անում են որոշ երկրներում: Սակայն սա պատրանքային ձեռնարկում է: Նույն հաջողությամբ խորհրդարանը կարող է որոշել, որ 1 կգ-ը հավասար է 900 գ-ի», ասաց պրն Մեհրաբյանը: Ըստ նրա, անկախ տնտեսության վիճակից եւ աշխատող ձեռնարկությունների տոկոսից, անհրաժեշտ է առավելագույնս օգտագործել բնական լույսը: Իսկ դրա համար հարկ է վերանայել աշխատանքային օրվա սկիզբը, որ Հայաստանի համար նպատակահարմար է սահմանել 7.30-ը (տրանսպորտային «պիկերից» խուսափելու համար ձեռնարկությունների մի մասը կարող են աշխատանքը սկսել 7-ին կամ 8-ին): «Ժողովուրդը մի շաբաթում կհարմարվի նոր պայմաններին, մենք էլ պատրաստի կեցվածքով չենք մտնի համաշխարհային ասպարեզ», ավելացրեց պրն Մեհրաբյանը:

Այսպիսով, Հայաստանն առաջին անգամ, որպես անկախ պետություն, ժամանակին կդիմավորի Նոր տարին:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՄԱՆՈՐ

Հրապույրներ փոքրերի համար

Ամանորը օր-օրի ավելացնում է տոնական բերկրանքը: «Ինչ անակնկալ են նախապատրաստում բարեգործական կամ առեւտրական կազմակերպությունները» նախապես ծրագրած մեր հարցումը մի շարք դժվարությունների պատճառով (առաջին հերթին խմբագրության, որոնք են դրանք) չկայացավ: Համենայն դեպս, մեկ-երկու ծանոթ կազմակերպություններ ավարտել էին անելիքները հատուկ այդ օրերի համար որեւէ նախաձեռնություն չցուցաբերելով: Բայց ինչն ակնհայտ է, չես կարող չնկատել: «Հայնեկտարբանկի» առջեւ, ինչպես անցյալ տարի, տոնածառ է հայտնվել, ավելի շատ զարդարված: Ամենայն հավանականությամբ կկրկնվեն նաեւ տոնահանդեսները Ձմեռ պապի եւ Ձյունանուշի կերպարների հետ: Տոնածառ է դրված նաեւ նորաբաց «Էլեկտրոնիկա» խանութի դիմաց, որ Ձմեռ պապի փոքրիկներն է նվիրում երեխաներին: Կարմիրի շատ ծառեր շատ տեղերում են դրվել: Այս շարքում աննկատելի չէ հանրապետության գլխավոր հրապարակի տոնածառը, որը դեռ կարգի բերվող հարակից այգիներով անմիջապես հուշում է, որ մայրաքաղաքն է այցելել պարոն Էլեկտրիկը: Այնուհետեւ, այսուհետ միայն «Բոմբինի» տոնահանդեսները չեն շատ լինելու: Կարող է նոր տոն կհրավիրի՞ արդյոք համաժողովականներին ի նշան նոր կարգավիճակի: Հայտնի չէ, բայց նախկին ճաշարանային փոխարինած ապակեփակ սրահը, այն է փայտագույն պատվանդանը այս անգամ տոնածառն իր վրա կրելու համար կանաչ է ներկված:

Սակայն չեն վերանում այդ թվում քաղաքների մեջ հաց փնտրող կարոտյալները, բայց Նոր տարի է գալիս, եւ կարծում ենք, նրանք սփոփված չեն լինի ամենուրեք տոնածառերով միայն ցերեկով:

Ա. Գ.

ԵՐԵՎԱՆ

Եղանակի տաքացման պատճառը ցիկլոնն է

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր, Նոր տարվա շեմին, Երեւանում անսովոր տաք է: Եղանակի նման փոփոխությունը ՀՀ հիդրոօդերեւութաբանական վարչության պետ Գենադի Կոջոյանը բացատրեց նրանով, որ Հայաստանի տարածքն այժմ ենթարկվել է Միջերկրական ծովի կողմից դեպի հյուսիս-արեւելք, մասնավորապես, դեպի Անդրկովկաս շարժվող ցիկլոնի ազդեցությանը, որը դարձավ ջերմաստիճանի մոտավորապես 10 կետով բարձրացման պատճառ: Ամենաբարձր ջերմաստիճանը գրանցվեց դեկտեմբերի 25-ին: Այդ օրը կեսօրին եղավ 11 աստիճան տաքություն:

Պարոն Կոջոյանն ավելացրեց, որ այդպիսի տաք եղանակ Երեւանում վերջին անգամ դիտվել է 38 տարի առաջ: Ցիկլոնը միաժամանակ պատճառ դարձավ հանրապետությունում ամպերի ուժեղացմանը, հատկապես լեռնանցքներում:

ԼՂՀ

ԼՂՀ-ն ցավակցում է Կարմիր խաչին

Օրերս ԼՂՀ կառավարությունը նամակ է հղել Ստեփանակերտում Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի ներկայացուցչությանը, որտեղ մասնավորապես ասվում է. «ԼՂՀ քաղաքացիներին ցնցել է Չեչնիայում ԿԽՄԿ առաքելության ներկայացուցիչների նկատմամբ կատարված հրեշավոր հանցագործության մասին լուրը: ԼՂՀ ղեկավարությունը ԼՂՀ ժողովրդի անունից իր անկեղծ ցավակցությունն է հայտնում զոհվածների հարազատներին եւ մերձավորներին՝ ողբերգության առթիվ»:

«Հայաստան» հիմնադրամը՝ Արցախին

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը շարունակում է իր ազգանպաստ գործունեությունն Արցախում: ԼՂՀ կառավարությունից ստացված տեղեկությունների համաձայն, հանրապետության մայրաքաղաքում կառուցվելիք ֆիզիկամաթեմատիկական դպրոցի համար հիմնադրամը նախատեսում է ծախսել շուրջ 160 միլիոն դրամ: Նույն աղբյուրի համաձայն, դպրոցի շինարարությունը կֆինանսավորեն Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը եւ Արգենտինայի հայ համայնքը:

Արցախի մայրերի «Արփեն» կենտրոնը 1 տարեկան է

Արդեն մեկ տարուց ավելի Ստեփանակերտում գործում է Արցախի մայրերի «Արփեն» կենտրոնը, որը նշված ժամանակահատվածում օգնություն է ցույց տվել 1818 հղի կանանց: Օրերս ԵՊՀ արեւելագիտության ֆակուլտետի դեկան Գուրգեն Մելիքյանը Ստեփանակերտ հասցրեց «Արփենի» հիմնադիր բոստոնահայ բարերար Քերոլայն Նաջարյանի ամանորյա նվերները՝ արցախցի երեխաների համար: Միաժամանակ տիկին Նաջարյանը հանրապետության առողջապահության նախարարությանը ուղարկել է շարժասայլակներ, դեղորայք եւ բժշկական սարքավորումներ:

Գերմանական նամականիշեր՝ ԼՂՀ խորհրդանիշերով

Մոտ ապագայում աշխարհի մի շարք պետություններում կիրառվեն ղարաբաղյան խորհրդանիշերով նամականիշեր, որոնք տպագրել է գերմանական «Էրիքոն-2002» ֆիրման: «Արցախփոստ» պետական ձեռնարկությունից ստացված տեղեկությունների համաձայն, արդեն շրջանառության մեջ են ֆիրմայի տպագրած «Դադիվանք» եւ «Տատիկ-պապիկ» նամականիշերը: Շարունակելով համագործակցությունը գերմանացիների հետ, «Արցախփոստը» Նոր տարվա նախօրյակին ֆիրմային պատվիրել է եւս երկու նամականիշ:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«31»-Ի ԳՈՐԾ

Վաչագան Քոսյանը ազատվեց՝ չմեկնելու ստորագրությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 26-ին «31»-ի գործով 1996 թ. վերջին դատական նիստում մեղադրյալ Վաչագան Քոսյանը ազատ է արձակվել կալանքից: Դատավոր Դավիթ Ավետիսյանը որոշում է ընդունել փոխել խափանման միջոցը՝ ձերբակալությունը, չմեկնելու ստորագրությամբ:

Նախկինում դատարանը անընդհատ մերժում էր Վ. Քոսյանի փաստաբան Տիգրան Ջանոյանի միջնորդությունները խափանման միջոցը փոխելու վերաբերյալ, պատճառաբանելով, որ դեռեւս ոչ բոլոր մեղադրյալներն են ցուցմունքներ տվել: Իբրեւ բողոքի նշան Վ. Քոսյանը հացադուլ էր հայտարարել, ինչի հետեւանքով կտրուկ վատթարացել էր նրա ինքնազգացողությունը: Նա հացադուլը դադարեցրեց ծնողների խնդրանքով: Դեկտեմբերի 26-ի նիստում ավարտվեց բոլոր մեղադրյալների հարցման փուլը: Նրանցից ոչ մեկը ցուցմունքներ չտվեց, որոնք ծանրացնեին Վ. Քոսյանի մեղքը, որը մեղադրվում է ապօրինական ձեւով հրազեն պահելու եւ պետական հանցագործության մասին չհայտնելու համար:

Պարզաբանում էլեկտրաէներգիայի նոր սակագների վերաբերյալ

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը պարզաբանում է ՀՀ էներգետիկ համակարգում սակագներ հաստատող միջգերատեսչական հանձնաժողովի 1996 թ. դեկտեմբերի 4-ի հայտարարությունը:

Բնակչության համար մեկ բաժանորդի հաշվով ամսական մինչեւ 100 կվտ/ժ տրված էլեկտրաէներգիայի 1 կվտ/ժ-ի դիմաց սակագինը սահմանված է 13 դրամ, իսկ մեկ բաժանորդի հաշվով ամսական 100 կվտ/ժ-ից ավելի տրված էլեկտրաէներգիայի սակագինը 1 կվտ/ժ-ի համար 20 դրամ:

Ծախսված էլեկտրաէներգիայի հաշվարկը կատարվում է հետեւյալ կերպ:

Եթե մեկ բաժանորդը 1 ամսվա ընթացքում ծախսել է 250 կվտ/ժ էլեկտրաէներգիա, ապա 100 կվտ/ժ-ի համար նա կվճարի՝ 100 կվտ/ժ x 13 դրամ =1300 դրամ, իսկ մնացած էլեկտրաէներգիայի համար (250-100) x 20 դրամ = 150 x 20 = 3000 դրամ: Փաստորեն մեկ բաժանորդը 1 ամսվա ընթացքում 250 կվտ/ժ էլեկտրաէներգիայի համար կվճարի 1300 + 3000 = 4300 դրամ:

■ *«Զվարթնոց» օդանավակայանում սկսեց գործել տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը: Այստեղ ընդունվում, ուսումնասիրվում եւ մշակվում են օդանավակայանի բոլոր ծառայություններից ստացվող տեղեկատվական հոսքերը դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան հասցեատեր: Կենտրոնի գործունեությամբ ապահովվում է տեղեկատվության ժամանակին վերլուծությունն ու բոլոր ծառայությունների [illegible] մշակումը: Կենտրոնում ընդունվում եւ մշակվում է նաեւ Ինտերնետ եւ Սիտա տեղեկատվական համակարգերի միջոցով ստացվող միջազգային ինֆորմացիան:*

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 9 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562883
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային սարքավորում «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պատկանում է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Արմենպրեսն ունեցել է միայն մեկ մտադրություն

Դեկտեմբերի 24-ին Արմենպրես գործակալությունը տարածել էր «Հրանտ Բագրատյանի գիրքը պատրաստվում է հրատարակության» («Ազգում» «Հ. Բագրատյանը ընդդեմ մարքսիզմի» վերնագրով) տեղեկատվությունը, որում այդ մասին լրատվությունից բացի, տեղ էին գտել նաև մեջբերումներ հրատարակության պատրաստվող գրքի ներածականից:

Հիշյալ նյութը մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել և հրապարակվել է զանգվածային լրատվության մի շարք միջոցներում:

Հրապարակումն անարձագանք չմնաց նաև գրքի հեղինակի՝ Հրանտ Բագրատյանի կողմից: Վերջինս իր վրդովմունքն է հայտնել այն առնչությամբ, որ գործակալությունը խախտել է հեղինակային իրավունքի ընդունված նորմերը:

Իհարկե, քանի դեռ գիրքը հրատարակության պատրաստման փուլում է, գործակալությունը չի կարող չհամաձայնել նախկին վարչապետի պնդման հետ և այդ նորմերը խախտելու համար հայցում է վերջինիս ներողամտությունը:

Բայց հեղինակային իրավունքից բացի կա խնդրի մեկ այլ կողմ ևս: Գործակալությունն այն կարծիքին է, որ Հրանտ Բագրատյան նախկին, քաղաքական գործիչը, որ տարիներ շարունակ զբաղեցրել է բարձրագույն պաշտոններ, եղել և անկախ զբաղեցրած պաշտոնից, մնում է հասարակության ուշադրության կենտրոնում, ուստի նրա մասին նույն այդ հասարակությանը մեկ անգամ ևս տեղեկացնելու առիթը պարզապես բաց չի թողնվել: Մանավանդ այն տիպի հանդեսի և ոգևորության առիթ, ինչպիսին նախկին վարչապետի գիրքն է, որը որպես երևույթ առանձին է մնում և չափազանց հետաքրքիր է բովանդակությամբ:

Արմենպրեսը միայն այս մտադրությունն է ունեցել նյութը թողարկելիս:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Արմենպրես լրատվական գործակալության տնօրեն

ՏԵՍԱԿԵՏ

Պետության շահը՝ գերխնդիր

Դասեր անձնական պատմությունից

Երբ Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակին տանք «բարդ» բնորոշումը, անշուշտ կգտնվեն մեզ արտահայտվելու համար մեզ մեղադրողներ: Հստակորեն ձևավորված քաղաքական դաշտում ծագել ու ծագում են միջճամբարային ներհակասություններ, որոնք գուցե քաղաքական պայքարի տեսանկյունից երբեմն հասկանալի են, սակայն դժվարըմբռնելի են, երբ վեր կանգնելով անձնական քաղաքական շահերից, խնդրին մոտենում ենք պետության, ժողովրդի շահերի տեսանկյունից:

Երևի հարցով յուրաքանչյուր քաղաքական, հասարակական կամ տնտեսական ուժի գերխնդիրը պետության շահն է լինելու, իր գործունեությամբ հայրենիքին ծառայելը: Ավելի վեհ գաղափար աշխարհում պարզապես չկա:

Քաղաքական պայքարը շահերի բախում է և բնականաբար ենթադրելի են որոշակի առճակատումներ, սակայն հասարակության մեջ որպես գործի չգրված օրենք, հայրենիքի շահի հետ առճակատումը դատապարտելի է, անթույլատրելի: Ամեն անգամ, երբ հասարակությունը զանց է առնում այս օրենքը, քաղաքացիական պատերազմը դառնում է անխուսափելի, իսկ շատ դեպքերում տեղի է ունենում ողբերգականը՝ մեռնում է պետությունը:

[illegible]ացի ասվածն արդարացնելու, պատմությունից օրինակներ բերելու համար այլոց փորձին դիմելու հարկ չկա. մեր փորձը լիուլի բավական է: Քանի՜ քանի անգամ ենք «Ինչո՞ւ նա, ոչ թե ես», «Ինչո՞ւ նրանք, ոչ թե մենք» կարգախոսով առաջնորդվելով զորք բերել դրսից կամ խառնակություններ հրահրել ներսում: Եվ ամեն անգամ, երբ հիշյալ կարգախոսներով սարված, մոռացել ենք հայրենիքի շահի մասին, դաժանորեն պատժվել ենք, քանի որ բոլոր այդպիսի դեպքերում երկիրը մնացել է ոչ թե վիճաբանող կողմերից մեկին, այլ՝ օտարին:

Բայց պատմության դառը փորձից համառորեն դասեր առնել կարծես թե չենք ուզում: Վերջին տարիների իրադարձությունները և այժմյան քաղաքական իրավիճակը դա են վկայում: Փոխադարձ անհանդուրժողականությունը հայրենիքի շահի հաշվին ճախս ենթադրող առաջնորդում կուսակցական, թիմային շահերին: Անփական, թիմային ծառայությունից այն կողմ այլ բան տեսնել շատ քչերն են ցանկանում: Սա է մեր քաղաքական կյանքի հիմնական բնութագիրը:

Մեկ ամսից ավելի կառավարությունը ղեկավարում է նոր վարչապետ: Ներկայացված և ԱԺ կողմից ընդունված կառավարության ծրագրում մտահոգություն կա ստեղծված կացության վերաբերյալ, առաջարկվում են ելքեր:

Երկիրը ճգնաժամից հանել, առաջարկվող ելքերն իրականություն դարձնել հնարավոր է հասարակության բոլոր կարող ուժերի համախմբմամբ միայն: Այս գիտակցումով վարչապետը երկխոսության է հրավիրել և շարունակում է հրավիրել քաղաքական ուժերին, տնտեսական շրջանակներին: Դեռ վաղ է հանրագումարի բերել արդյունքներն ամփոփել, բայց քաղաքական կյանքում տիրող տրամադրություններից այն ընդհանուր տպավորությունն է ստեղծվում, որ քաղաքական ուժերի գերակշիռ մասը (չասենք բոլորը) ակտիվ սպասողական վիճակում է, խորամանկ թե այս, թե մյուս կողմում անհամբեր սպասում են (չասենք երազում), թե երբ է նոր վարչապետն անհաջողության մատնվելով՝ տապալվելու, որպեսզի նոր հաղթաթղթերով մտնեն խաղի մեջ: Անառողջ այս իրավիճակից պետությունը ոչինչ շահել չի կարող, քանի որ շահերի կողմից հայրենիքի շահը մոռացության է մատնված: Մինչդեռ պետությունը դժվարին վիճակից հանելը սոսկ վարչապետ Արմեն Սարգսյանի խնդիրը չէ, այլ բոլորինը: Այսօր ոչ թե վարչապետ Արմեն Սարգսյանի ճակատագիրն է որոշվում, այլ պետության: Մեր քաղաքական ուժերը բավարար խոհեմությո՞ւն կդրսևորե՞ն կասեցնելու այս զարգացումները:

Ազգի համար դժվարին այս պահին, երբ ճգնաժամից տնտեսության դուրսբերման հարցը ճակատագրական կարող է լինել թե Հայաստանի, թե Արցախի համար, երկրի բոլոր կարող ուժերը պարզապես պարտավոր են զինվել լուրջ երկխոսությունների գերխնդիր ունենալով հայրենիքի շահը:

Այլապես պատմությունը չի ների մեզ:

ԱՐԹՈՒՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ողջաբերդը մարդկանց մտապատկերում վերականգնվում է Մասիսին նայող Չարենցի հուշակամարով կամ գյուղի փոքրիկ շուկայում կողք կողքի շարված մածուններով ու ավանդական քաղցրով: Գյուղի մասին այսքանը գիտեն:

Քչերին է հայտնի, որ Ողջաբերդը փլուզվում է: Ընդամենը 348 տուն ու- հայրական տունը ցույց տվեց: Կողքին գտնվող իր երկհարկանի տանը վաղ թե ուշ նույն ճակատագիրն էր սպասում: Փակել էին տան դռներն ու հիմնավորապես տեղափոխվել նկուղ: Չորրորդ էին մի գիշեր մնամ գյուղում, որտեղ ականջավս լսեմ պատերի աղմուկով ճաքելը: Անհանգստությամբ են տառապում թե վախից, թե սողանքի աղմուկից: Երե- ղյակ են ծնվում, նախընտրական ծրագրերի կարևոր կետերից մեկը պարտադիր Ողջաբերդին է նվիրվում: Սակայն ընտրվելուց հետո գյուղին այլևս չեն հիշում: Ազգային ժողովի իրենց պատգամավոր Թաթուլ Սաֆարյանին մինչև ընտրվելն են հանդիպել՝ խնջույքի սեղանի շուրջ: ԱԺ պատգամավորներից մեկ ուրիշը՝ Վահագն Գրիգորյանը,

ԱՀԱԶԱՆԳ

Ողջաբերդ. Աղետյալ գյուղ՝ առանց կարգավիճակի

Անցող այս փոքրիկ գյուղի 80 տոկոսից ավելին վթարային է: Վթարային անվանումը տեղաբնակներն այլևս ճաքճքված պատեր կամ տան թեք ընկած հենասյունը չեն համարում: 28 տուն վաղուց փլատակի է վերածվել: Սկիզբը 1982 թվականին դրվեց: Ինչպես գյուղացիներն են ասում, գերեզմանատան սողքը տեսնելով՝ չէին պատկերացնում, որ այն գյուղին աղետ կբերի: Սակայն, երբ սողանքի հետևանքով փլատակ դարձավ գյուղի դպրոցն ու այն արագությամբ փոխանցվեց ողջ բնակավայրին, սկսեցին անհանգստանալ:

«Վերևներից» մարդիկ եկան, չափումներ արեցին, գրոտեցին ու հեռացան: Նրանց հեռանալուց հետո այնուամենայնիվ մի բան մնաց՝ 90 թվականին մեկ այլ թաղամասում շահագործման հանձնվեց նոր դպրոցը, ութ ընտանիքի Ջրվեժում 1000 մ հողակտոր հատկացրին ու վագոն-տնակներ: Ժամանակին գյուղն ամբողջությամբ Ջրվեժին հարող բաց տարածություն տեղափոխելու աշխույժ քննարկումներ են ծավալվել, և քանի որ ութ հողակտորն արդեն իրականություն էր՝ գյուղի տեղափոխվելը կասկած չի ծնել: Սակայն տարին գլորվել է տարու ետևից, փլատակի վերածված տների թիվը 28-ի է հասել, իսկ վագոն տնակներից մնացել է 19-ը: Իշխանությունների փոփոխությունից հետո Ջրվեժում հողհատկացումը դադարեցվել է, իսկ հողամասի տեր դարձած ութ ընտանիքներին հինգ տարվա ընթացքում չի հաջողվել ինչ-որ բան կառուցել: Մեկ տարի առաջ նրանք վաճառել են հողամասը, որպեսզի կարողանան ընտանիքին հացով ապահովել:

Գյուղում շրջելիս նաև նրանց այցելեցի: Վագոն-տնակները դատարկ էին, հեռվից էլ երևում էր, որ նորից երբեք լցված վագոններում չեն բնակվում: Որքան մեծ եղավ զարմանքս, երբ տեսա, որ գերադասում են ապրել սողքի հետևանքով կիսով չափ թեք ընկած կամ կիսափլված տան մեջ, որի 20-30 սմ-ով միմյանցից հեռացած պատերը կանգուն մնալու ոչ մի երաշխիք չեն տալիս: Ինչքա՞ն կդիմանան՝ մեկ ժամ, մեկ օր, մեկ ամիս... ի՞նչ իմանաս: Անկեղծորեն պետք է խոստովանել, որ նման «տան» մեջ ապրելու համար մեծ քաջություն է պետք և ոչ բոլորի համարձակությունն է բավականացնում: Ինչո՞ւ են արհամարհում վագոն-տնակները: Գյուղացիներից մեկը տեսակ կոչված անհարմարություններն ու փոքրությունը թվարկելով, հարցիս կենդանի պատասխանեց, թե ինչպես բարձրահասակ հարևանի ոտքերը վագոնի պատուհանից դուրս են մնում:

Իրոք, վագոնները բնակվելու համար չեն նախատեսված, այն էլ երկարաժամկետ: Նրանցում առավելագույնը երկու հոգով կարող են տեղավորվել: Իսկ ինչո՞ւ են դրանք տվել, բոլորն էլ այն կարծիքին են, որ շրջգործկոմն այդ արել է հնարավոր դժբախտ պատահարի դեպքում ապաստան ունենալու համար: Ուստի «բարձրահասակը» իր տան համեմատաբար կայուն պատերով սենյակում կահույքը միջնորմ դարձրած փորձել էր ապրելու պայմաններ ստեղծել ընտանիքի համար: Նրանք թերևս ընտելացել էին կիսով չափ թեքված տան դիրքին, պատերի գիշերային ճռճռոցին, օրից օր ոտքի տակից փախչող հատակին, սակայն իմ գլխապտույտը երկար ժամանակ չէր անցնում: Տանտերը ցույց տվեց նաև այգու կեռասենին, որի ծռված բունը հողի սողքի հետ օր-օրի լայնանում էր, սակայն ծառը շարունակում էր ծաղկել, բերք տալ: Ծառի ծռված բունը տանտիրոջ համար խորհուրդ ուներ. նրան հետևելով փորձում էր կռահել, թե դեռ որքան կդիմանան...

Փլուզված տներից մեկ ուրիշը մասնագետից ավելի լավ պատմում էին, որ բազմանդամ ընտանիքը ծվարել է հարևանի նեղիկ շինություններից մեկում: Տան տերը մահացել էր. մեկ ուրիշը փլատակի վերածված

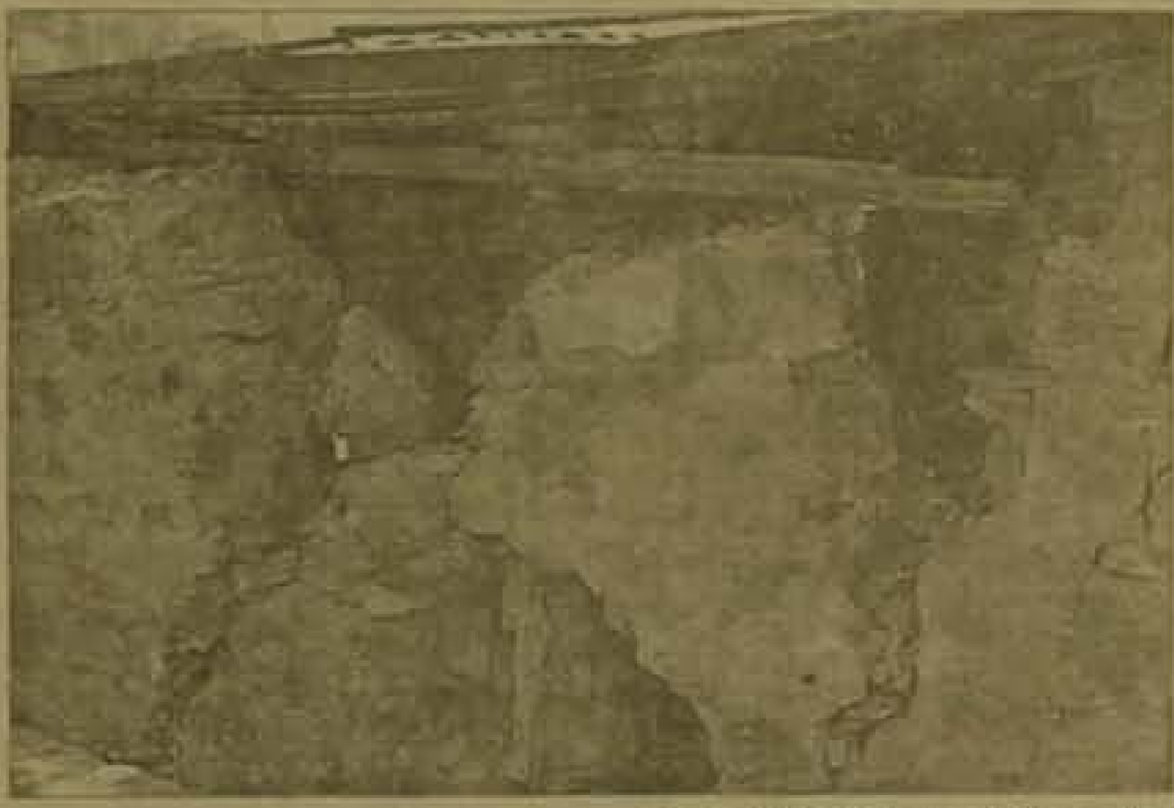

Սա տուն է, որտեղ մարդիկ են ապրում

խանութներին ամեն օր «սրտի դողով» են դպրոց ուղարկում, որովհետև նոր կառուցված դպրոցի պատերն էլ են սկսել ճաքել: Վերջին 15 տարվա ընթացքում երրորդ դպրոցն են փոխում: Իր անասնագոմի օրինակով գիտի, թե ճաքելուց մինչև փլուզվելը ինչքան կարող է տևել (10 օրվա ընթացքում անասնագոմի պատերը 3 սմ հեռացել են իրարից):

«Սպիտակն ու Գյումրին միանգամից փլվեցին, հետո մարդիկ սկսեցին վերականգնելու մասին մտածել: Մենք արդեն քանի տարի է չենք քնում, սակայն ոչ ոք մեզ չի մտաբերում, մեր ձայնն ու ահազանգերն անտեսվում են, կղզիացած ենք», ասում են նրանք: Դաշտերում հողի սահքից «խրամատներ» են առաջացել: Կովերը դաշտում անհետանում են: Ժայռին սեղմված գյուղը նրանից պոկվել-հեռացել է 2 մ-ով: Վերջերս գյուղացիներից մեկի կովն ընկել էր այնտեղ ու սատկել: Ողջաբերդի նման աղքատ գյուղի համար կովը նույնն է, ինչ Թումանյանի Գիքորի համար նրանց ծաղիկ կովը: Այս ամենից հետո շարունակում են հողահարկ պահանջել և սեփականաշնորհված հողերի համար: Երեք տարվա հարկը չմուծելու համար գյուղացիներից մեկին դատարան ներկայանալու ծանուցագիր էր ուղարկվել: Նրա մասին գյուղի հացավաճառն ասում էր, թե մի քանի օր առաջ թոռնիկի ձեռքից բռնած խանութ եկավ ու հաց խնդրեց. «Ի՞նչ ունի էս մարդը, որ հարկ տա»: Այնուհետև հիշելով շրջանից հաց բերող մեքենայի վարորդին, ասաց, թե վախից խանութ չէր մտնում և փաստաթուղթը մեքենայում էր լրացնում:

«Գյուղը, որ սկսեց ճաքել, նման փող դուրս գրեցին...», պատմում են ողջաբերդցիները՝ վերհիշելով անցնող տարիներին գյուղ եկող-գնացող երկրաբաններին, զանազան պաշտոնյաների: Վեց տարի է աղաղակում են, ահազանգում: 94 թ.-ին ցուցապաստառներով Գերագույն խորհուրդ գնացին, սակայն լսող չկա: Մինչ այդ կառավարության ու շրջգործկոմի նիստերում հարցը բազմիցս ծամծմվել էր, սակայն չկատարված հանձնարարականներից բացի այլ «առաջընթաց» չեն ունեցել: Ժամանակ առ ժամանակ ամեն նման խոսակցություններ են շրջում՝ գյուղը Ջրվեժ, այնուհետև Բալահովիտի «Կրակետ» տեղափոխելու մասին: Նման մի խոսակցություն էլ վերջին օրերին էր տարածվել՝ Կոտայքի մարզպետարանը 50 մլն դրամ է հատկացրել: Սակայն այս ամենը գուշ խոսակցություններ են, պաշտոնական որևէ որոշում գյուղապետին հայտնի չէ: Արդեն համոզվել են, որ իրենց խնդիրներին չեն հետևում: Ողջաբերդին հիշում են միայն ընտրություններից առաջ ի պետս. Ողջաբերդը տարածաշրջանի այն եզակի գյուղերից է, որ բոլոր ընտրություններում մեծամասնությամբ իշխանության թեկնածուին է պաշտպանում: Ընտրության նախաշեմին բոլորը խնդրին լավա-

իրենց գյուղացին է, մտաբերո՞ւմ է աղետյալ գյուղը, դժվարանում են ասել:

Վերջին անգամ նախագահական ընտրությունների ժամանակ են հիշել իրենց: Չորրորդեցին, խոստացան տուն կունենաք, երբ Լևոն Տեր-Պետրոսյանին ընտրեք: Ճիշտ է՝ 33 նախագահը Աբովյան քաղաքում ունեցած հանդիպումների ժամանակ ասել է, թե գյուղի խնդրին ծանոթ չէ, իրենք էլ վիրավորվել էին նախագահի պատասխանից, բայց նույնպես նրա օգտին քվեարկեցին: Վերջերս են հասկացել, որ ամռանը Սերգեյ Երիցյանի գյուղում հայտնվելը նախընտրական հոլովույթի մի «մասն» էր: Ամեն ինչ պատմեցին, ցույց տվին, սակայն մեկ-երկու րոպեանոց տեսաժապավենում միայն գովեստի խոսքեր էին տեղ գտել: Փլուզված գյուղի ինչը գովեն:

Գյուղապետ Նորայր Մելքումյանը նույնպես հայտնեց, թե իրենց պատգամավորին ընտրվելու օրից չի հանդիպել: «Երևի ծանրաբեռնված է աշխատանքով», ավելացրեց նա, չգիտես ինչո՞ւ, թե պատգամավորին արդարացնելով: Ն. Մելքումյանն արդեն վեց տարի ղեկավարում է գյուղը և լավատեղյակ է խնդրի բոլոր կողմերին: Նրա ու գյուղացիների տեսակետն այս հարցում շատ չի տարբերվում: Հայտնեց, որ 90 թ.-ին հանձնաժողով է եկել և ամենալավ տունը 40 հազար ռուբլի է գնահատել: Գյուղացիները դժգոհ են մնացել: Տեղափոխվելու առիթով գյուղում հարցում է անցկացրել, 98 տոկոսը համաձայնել է, սակայն Բալահովիտի «Կրակետի» հարցում միակարծիք չեն եղել տարբեր պատճառաբանություններով: Հարցումը ներկայացվել է կառավարություն, սակայն ակնկալված որոշումն այդպես էլ չի կայացվել: Գյուղապետը նույնպես այն կարծիքին էր, որ միակ ելքը տեղափոխվելն է, բայց ոչ հողհատկացման ճանապարհով: Մարդիկ տուն կառուցելու հնարավորություն չունեն, հող հատկացնելը հարցի լուծում չի կարող լինել:

Ինչ-ինչ տարաձայնություններով հանդերձ՝ ողջաբերդցիներն իրենց գյուղապետի հետ համակարծիք էին այս հարցում: Ողջաբերդին պետք է աղետյալի կարգավիճակ տալ: Համաձայնողներին թող գնահատի տները, փոխհատուցում տա, որպեսզի կարողանան բնակարան գնել: Եվ քանի դեռ գյուղը աղետյալ չի ճանաչվել՝ գյուղապետն իրեն պատասխանատու է զգում կառավարության որոշումները կատարելու հարցում և շարունակելու է հողահարկ պահանջել:

Ողջաբերդն այսօր էլ խնդիրների մեջ է: Գյուղապետ խնդիրը, [illegible]

[illegible] ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

կամուրջ

– Երկու երկրների համագործակցությունը կարո՞ղ է նպաստել, որ մեր երկրում, նախ՝ մշակութային արժեքների գնահատում լինի, եւ ապա՝ դրանց արտահանում լինի: Այնպես, ինչպես Գերմանիան է պահպանում իր հարստությունները:

– Գերմանիայի հարուստ մշակութային կյանքն առաջին հերթին հարուստ երկիր լինելով է բացատրվում: Մշակույթը միշտ ֆինանսների կարիք ունի: Պատահական չէ՝ միջնադարում մշակույթի համար ծաղկուն ժամանակներում, այն զարգանում էր իշխանավորների պալատներում: Գիտեմ մշակույթի գործիչների, նկարիչների, երգիչների, որոնք աշխատում են ելույթ ունենալ, ներկայացվել Գերմանիայում: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Գերմանիայում լավ են վճարում Հայաստանում, վեսի միջեւ խզումը մեծ էր: Գիտեմ, շատերը խաղաղ՝ Բոխումի ընտրությունն էլ չէին հավանել: Լավ կլիներ խոշոր կենտրոններից մեկում կազմակերպել, բայց կողքից խոսելը հեշտ է: Կազմակերպչական մեծ աշխատանք տարվեց:

– Առաջիկայում նման ձեռնարկներ նախատեսվո՞ւմ է անցկացնել:

– Այս տարի մի ցուցահանդես ենք փորձում, ոչ այդքան լայնածավալ, Մյունխենում անել: Բավարիայի կառավարության հետ ոնց որ համաձայնության հասանք, բայց բանակցությունը դեռ շարունակվում է: Գերմանացիների հետ շատ հեշտ է աշխատել, բայց, մյուս կողմից՝ բավականաչափ ժամանակ է պահանջվում: Հայկական շաբաթ կլինի. կինո, կատարողական արվեստ, կերպարվեստ, մի ամբողջական բան, որը Հայաստանը ներ-

սանը պատրվինգիա էր: Այնտեղից էլ լուծում էին պատրվինգիայի հարցերը: Երբ Հայաստանը անկախացավ, մեկ օրում նրանք սփյուռք դարձան: Բնականաբար նրանք արդեն Խորհրդային կենտրոնում չէին. իրենք էլ էին անկախ երկիր, մենք էլ: Բայց իրենք դա չէին կարողանում ընկալել: Մի անգամ հայ համայնքում ասացի՝ ես հասկանում եմ, որ դուք բոլորդ ինձանից խելոք եք, եւ ձեզանից ամեն մեկն ավելի արժանի էր դեսպան լինելու, քան ես: Բայց սա է իրողությունը: Ուզո՞ւմ եք ինձ հետ աշխատել, թե՞ չեք ուզում: Մեր դիվանագետները կամաց-կամաց այդ արգելքը հաղթահարում են: Ինձ համար անհամեմատ հեշտ է գերմանացիների հետ աշխատել, քան սփյուռքի հետ, որովհետեւ գերմանացիները ընդունում են քո կարգավիճակը:

– Գերմանիայի հայ գաղութը սա-

յել: Պարսկահայերին մի քիչ տարբերում են, պարսիկների հետ չեն խառնում: Այդ պատճառով որոշակի լարվածություն կա համայնքում: Բայց Հայաստանի Հանրապետությունը բոլորին կմիավորի, քիչ-քիչ խնդիրը կվերանայվի: Կարծում եմ, ժամանակի հարց է:

– Հայաստանի վերջին տարիների քաղաքական իրադրությունը շատերին հնարավորություն է տվել Գերմանիայում ներկայանալու իբրեւ քաղաքական որեւէ կուսակցության անդամ, մասնավորապես իբրեւ դաշնակցական, որ հալածվում է Հայաստանում, եւ այդ պատճառով ապաստան է փնտրում ժողովրդավար Գերմանիայում:

– Սա շատ է շահարկվում: Գերմանիա եկողները միշտ որոշակի քաղաքական հայտարարություն պետք է անեն, որովհետեւ տնտեսականը հաշվի չեն

ՀՀ նախագահի ընտրություններից հետո: Ի՞նչ կասեք օտարերկրյա դիվանագիտական շրջանակների եւ հայ համայնքի հնարավոր հարցումներին: Ձեր գնահատականը:

– Անկեղծ պետք է լինել: Ընտրությունը քաղաքական պրոցես է, բայց հետագայում քաղաքականից վերածվեց ուժայինի: Ես Գերմանիայից էի հետեւում: Զարգացումը պետք է տանել դեպի քաղաքական հարթություն՝ երկխոսություն, փոխզիջում եւ այլն: Երկու կողմերն էլ՝ թե իշխանությունները, թե ընդդիմությունը, պետք է պատրաստակամ լինեն: Մեր անձնական հարաբերությունները շատ են քաղաքականացված: Ըստ իս, այն պատճառով, որ քաղաքացիական հասարակության, քաղաքական պայքարի ավանդույթներ չունենք: Դժվար է, ասենք, հաղթահարել սովորույթները, պատկերացումնե-

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ֆելիքս Մամիկոնյան. «Գերմանացիների հետ հեշտ է աշխատել»

Հայկական ավիաուղիների Երեւան-Ֆրանկֆուրտ օդանավը հոկտեմբերի 16-ին գետնից 2 ժամ ուշ պոկվեց: Ճամպրուկիս մեջ հասցրել էի տեղավորել «Ազգի» Գերմանիայում հետաքրքրություն ներկայացնող համարները, որոնցից ՀՀ դեսպան Ֆելիքս Մամիկոնյանի հետ մեր հարցազրույցը «Ֆոկուսում» տպագրված սենսացիոն հոդվածի առիթով, որպեսզի նվիրեի պարոն դեսպանին: Հատուկ դրա համար Բոնն մեկնելու առիթ չեղավ: Օգտվելով պատեհ առիթից, որ Գերմանիա մեկնում ենք նույն ինքնաթիռով, միացրի ձայնագրիչս: Եվ քանի որ մաքսատան աշխատակիցները բավականաչափ տպավորիչ քննում էին ուղեւորների պայուսակները՝ արժեքներ կա՞ն, չե՞ն տանում, արդարացմամբ առաջին հարցս դրանից ծնվեց ինքնաբերաբար:

որոնցից նման մեխանիզմներ աշխատեն. առաջին հերթին պետք է, որ մեր կյանքը լավանա, երկիրը հարստանա: Մենք տարբերվում ենք մյուս զարգացող երկրներից (նկատի չունեմ սոցիալական). մենք մշակույթ ունեինք: Իսկ տնտեսական օբյեկտները միշտ ինչ-որ իմաստով նպաստում են մշակույթի զարգացմանը: Մենք ոչ թե պետք է ստեղծենք, այլ ունենք այդ ներուժը եւ պետք է օգտագործենք: Երբ 91-ին նոր էի նշանակվել Մոսկվայում ՀՀ դեսպան, ծանոթացա Սվետլանա Նավասարդյանի հետ, որը շատ սուր էր արձագանքում մեր իշխանությունների նկատմամբ: Հիմնական պատճառն այն էր, որ առաջ նա հնարավորություն ուներ արտասահման գնալու, ելույթներ ունենալու, իսկ այժմ, ասում էր, ինձանով ոչ ոք չի հետաքրքրվում: Ես հակառակ կարծիքին էի: Հիմա նա գոհ է: Առաջին տարիների ցնցումները անցան: Մեր շատ արվեստագետներ, որոնք այսօր հնարավորություն ունեն արտասահմանում ելույթ ունենալու, գտան իրենց տեղը: Լավերն, իհարկե, որոնց արվեստի կարիքն խսկապես կա: Պետք աշխատենք Հայաստանի այդ ներուժն օգտագործել: Հայաստանում արվեստագետների մի մեծ խումբ կա, որոնց արվեստն այսօր մեծ հետաքրքրություն չի ներկայացնում աշխարհում, բայց մի ժամանակ նրանք տեղական նշանակություն ունեին՝ հանրապետության գեղարվեստական կյանքն էին ապահովում: Այդ մարդիկ ծանր վիճակում են: Նրանց արվեստը մեծ պահանջարկ չունի, սոցիալական պաշտպանվածություն չկա, եւ նրանք իրենց տեղը չեն գտնում: Դա է խնդիրը: Մեր երկրի հնարավորությունները սահմանափակ են: Ուրիշ բան, թե ունեցածն ինչպես ենք օգտագործում: Բարձր կատարողականություն ունեցող արվեստագետները դանդաղ, բայց իրենց տեղը գտնում են: Անուններ թվարկեմ՝ Սվետլանա Նավասարդյան, Ռուբեն Ահարոնյան, Արաքս Դավթյան, Հասմիկ Պապյան: Վերջինը հնարավորություն ունի ելույթ ունենալ լավագույն բեմերում, եւ հետաքրքիրն այն է, որ հայի նկարագիրը չի կորցնում եւ հպարտ է, որ Հայաստանի երգչուհի է: Գերմանիայում այսօր բավականին հայ կատարողներ կան:

– Հայաստանից եկած արվեստագետների հետ դեսպանատունը կապ պահպանո՞ւմ է:

– Դեսպանատունը կազմակերպչական հարցում քիչ կարող է օգնել: Դժբախտաբար, նման բաներով չի կարող զբաղվել: Նրանք պետք է ունենան իրենց իմպրեսարիոները: Մենք պետական ծրագրերի շուրջ կարող ենք համագործակցել:

Մշակույթի բնագավառում կարող ենք նպաստել, որ միջպետական պայմանավորվածությունները կայանան: Ասենք, մեր երկիրը Գերմանիայում շաբաթ է անցկացնում, այդ դեպքում դեսպանատունը կօգնի:

Նոր էի անցել աշխատանքի, 95-ի հունվարին մեծ ցուցահանդես եղավ Բոխումում, ուր Հայաստանի արվեստը լայնորեն ներկայացվեց: Այդպիսի ցուցահանդեսը կարիք ունի մեկ-երկու տարի նախապատրաստման:

– «Ազգը» գրեց ցուցահանդեսի մասին: Մասնագետները միանշանակ չգնահատեցին:

– Ցուցահանդեսը մեծ դեր խաղաց ու կարեւոր էր: Ինձ էլ շատ բան դուր չեկավ: Հին եւ ժամանակակից ար-

կայացնի:

– Առաջին Ձեզ համար հեշտ է աշխատել գերմանացիների հետ: Որո՞նք են առավելությունները:

– Գերմանացիների հետ հեշտ է աշխատել, չմոռանալով նրանց հետ երկար բանակցելը: Համբերություն պետք է ունենաս, համոզես, հասկանաս նրանց աշխատանքի ձեւը: Կազմակերպական տեսակետից անհամեմատելի են: Կարելի է միայն սովորել: Մեզ մոտ գործնական մոտեցումն ավելի զգացմունքային է: Հայերս կարող ենք մեծ նախագծեր քննարկել, առաջարկել, բայց այն սեւ աշխատանքը, որ պետք է ուղեկցի, գլանում ենք անել: Իսկ գերմանացիները մանրամասն կքննարկեն, հետո քայլ առ քայլ կիրագործեն այնպես, որ չես կարող այլեւս խուսափել: Մի կողմից, հեշտ է աշխատել, եթե պայմանավորվեցիր՝ վերջ: Մյուս կողմից, դա մեծ պատասխանատվություն է: Մեր դեսպանատունը փոքր է, չունենք մշակույթի հարցերով կցորդ, եւ լայնածավալ աշխատանք անել մեզ համար դժվար է:

– «Ֆոկուսի» հրապարակումը ի՞նչ հետք թողեց: Հանդիպումների ժամանակ գերմանացիները Ձեզ չե՞ն հիշեցնում այդ հրապարակումը:

– Ոչ: Ավելի շատ հայ համայնքում հետք թողեց, քան գերմանական շրջանակներում: Գերմանացի իմ շատ գործընկերներ խորհուրդ են տալիս՝ ուշադրություն մի դարձրու, դա մեր երկրին բնորոշ բան է: Բայց ես չկարողացա անտարբեր մնալ, որովհետեւ Հայաստանում մեծ արձագանք գտավ: Հայ համայնքում խոր հետք թողեց՝ հայերի համար դեսպանատունը սրբություն է: Ցավում եմ, որ նման իրավիճակ ստեղծվեց: Հայ համայնքը ինչ-որ ժամանակ հետո հասկացավ պատճառները:

–Չե՞ք կարծում, որ դա ինչ-որ մեկի վերաբերմունքի արդյունքն էր:

– Այո: Ձեր թերթին տված հարցազրույցում դրա մասին խոսվեց: Մեր դեսպանատները ծանր վիճակում են, դեսպաններն էլ՝ իհարկե: Չգիտես ինչու, դեսպանի անձի նկատմամբ մեզ մոտ հասարակական շատ մեծ հետաքրքրություն կա: Նախարարներին երեւի ավելի քիչ պահանջներ են ներկայացնում, քան դեսպաններին: Ընդունում, իրարամերժ պահանջներ՝ մեկն ասում է՝ դեսպանը թոյլով պետք է լինի, մյուսը՝ թե պարտադիր չէ եւ այլն: Գերմանիայում կային մարդիկ, որ գալիս ասում էին. «Ես ամբողջ գիշեր չեմ քնել, որովհետեւ վաղը պետք է գամ Հայաստանի դեսպանատուն»: Հայ հասարակությունը միշտ երազել է Հայաստանի անկախության մասին: Մեր դեսպանատունը դրա մարմնավորումն է, եւ մարդիկ կարծում են, որ այնտեղի աշխատակիցները հրեշտակներ պետք է լինեն: Մարդկային սրտաբեկումները անխուսափելի են: Բայց մենք սովորական մարդիկ ենք: Նման վերաբերմունք կար Մոսկվայում էլ: Բայց այնտեղ պատճառն, իհարկե, ուրիշ էր: Հայ համայնքն էլ էր ուրիշ: Ապրում էին իմպերիայի կենտրոնում, իսկ Հայաս-

րաշերտ է. պարսկահայեր, թուրքահայեր, լիբանանահայեր, սիրիահայեր, Հայաստանից արտագաղթածներ: Ձեր տպավորությամբ ո՞ր շերտի հետ է ավելի հեշտ աշխատել, որո՞նք են արագ ձուլվում, համակերպվում, առաջ գնում:

– Ըստ եկեղեցու ցուցակների, մոտ 30 հազար հայ կա Թուրքիայից, Պարսկաստանից, Լիբանանից, Հայաստանից: Թուրքահայերը հիմնականում 60-ականներին են եկել, երբ թուրքերը գալիս էին Գերմանիա աշխատելու (գաստարբայտեր-աշխատող հյուրեր): Նրանց հետ եկան շատ հայեր: Օրինական կարգով այդ հոսքը շարունակվում է: Երբ ասում են՝ մի քանի միլիոն թուրք կա Գերմանիայում, նրանց մեջ պետք է հասկանալ նաեւ քրդերին ու հայերին, որովհետեւ բոլորը Թուրքիայի քաղաքացի են: Պարսկահայերը հիմնականում Խոմեյնիի հեղափոխությունից հետո են եկել, որ առաջին տարիներին հակաքրիստոնեական քաղաքականություն էր վարում: Հայերի հետ նաեւ պարսիկներ էլ եկան: Լիբանանի եւ Սիրիայի հայերի գաղթը բնորոշվում է անձնական պատճառներով: Ամեն մեկն իր յուրահատկությունն է բերել: Պարսկահայերն իրենց ազգային դպրոցը պահպանել էին: Նրանք գիտեն թե հայերեն խոսել, թե գրել, հայրենի մշակույթին ծանոթ են: Դրա համար էլ նրանք ավելի ակտիվ են մեզ հետ հարաբերությունների մեջ՝ լեզվական խնդիր չունեն: Թուրքահայերը Թուրքիայում ազգային լեզուն սովորելու հնարավորություն չեն ունեցել, հայրենի մշակույթին ծանոթ չեն եղել: Գերմանիայի մեր եկեղեցին (հայկական միակ եկեղեցին գտնվում է Քյոլնում-Ն. Հ.) իր բոլոր պաշտոնաթղթերը հրապարակում է երեք լեզվով՝ գերմաներեն, հայերեն եւ թուրքերեն, որպեսզի մեծ զանգվածներ կարդան: Դրան ես հանգիստ եմ նայում, մարդիկ մեղավոր չեն, որ հայերեն խոսել չգիտեն: Մեր նպատակն է օգնել նրանց: Թուրքահայերը եկեղեցուն շատ նվիրված են, քանի որ ամբողջ կյանքում խմբվել են եկեղեցու շուրջ: Եղել են մարդիկ, որ ասել են՝ ես թուրք եմ, բայց իմ տատն ասում էր, որ հայ եմ, ես կարո՞ղ եմ Հայաստանի քաղաքացի դառնալ: Այդպիսի դիմումներ շատ են լինում: Դրանք թեեւ շատ հուզիչ են, բայց քաղաքական տեսակետից... Թուրքահայերից շատերը լավ համագործակցում են թուրքերի հետ եւ ինչ-որ տեղ մեկուսացված կյանքով են ապրում: Բնական է, իրենց հարեւանների՝ թուրքերի հետ եկել են մի օտար երկիր եւ շարունակում են իրենց բիզնեսը, առեւտուրը:

– Գերմանացիների վերաբերմունքն ի՞նչ է. թուրքերին չեն սիրում, թուրքահայերին էլ կարող են նույն ձեւով վերաբերվել:

– Գերմանացիները չեն տարբերակում՝ սա հայ է, սա թուրք է: Մեր մեջ ասած, երբ գերմանացիները թուրքերի մասին են խոսում, սկզբից լավ կարծիք են հայտնում, բայց երբ մի երկու բաժակ խմում են, սկսում են հայհոյ-

անում: Հետագայում նույն հայերն ասում են. «Մեր երկիրը շատ ենք սիրում, սուս խոսեցինք, բայց այդ պահին պետք էր դա անել»: Դաշնակցությունն արգելելուց հետո շատերը փորձեցին դա խաղարկել: Բացի այդ, Երեւանում գործող մի կազմակերպություն կա, որտեղից տոմս են տալիս, թե այսինչ մարդը դաշնակցության անդամ է: Դա, իհարկե, ինչ-որ գումար արժե: Չգիտեմ ինչքան: Ես համոզված եմ, որ դա ՀՅԴ-ի հետ կապ չունի: Ավելի զարմանալի բաներ էլ են լինում: Գյուղսովետից մեկը տեղեկանք էր տվել, որ այսինչ մարդը իշխանությունների թշնամին է, միշտ քննադատում է նրանց, այդ պատճառով հետապնդվում է իշխանությունների կողմից: Հիմարություն: Չեն էլ հասկացել, որ իրենք իշխանության ներկայացուցիչ են: Ուրիշ դեպքեր էլ են լինում. ասենք, մեկ տարի առաջ մի գրություն եկավ, թե պահանջվում է այսինչ մարդը, որ գնա Ղարաբաղ կռվելու, բայց գիտենք, որ Ղարաբաղում կռիվ չկա: Այդ մարդը դատարանում պետք ասի. «Ես չեմ ուզում կռվել, հետեւաբար՝ Ղարաբաղ չեմ գնա»: Կամ գալիս ասում են՝ մեր ընտանիքին հալածում են, հետապնդում: Չենք կարող ապրել Հայաստանում: Ասում են՝ դիմեք դեսպանատուն: Խուսափում են դեսպանատուն գալուց, ասելով՝ եթե գնանք, մեզ կբռնեն: Մեկը մի բան գործածում է, տեսնում է, որ շատ լավ հաջողություն ունեցավ, մնացածներն աշխատում են դա կիրառել:

Գերմանիան ապակենտրոնացված երկիր է: Տարբեր տեղերում այդպիսի պատճառաբանությունները տարբեր ռեակցիա են առաջացնում: Կան գերմանական այնպիսի հիմնարկներ, որոնց եթե ասես, թե դաշնակցական ես, կհարցնեն՝ ձեր կենտրոնի ղեկավարի անունն ի՞նչ է: Շատ լավ տեղյակ են: Պրոբլեմն իսկապես կա, բայց պետք չի մտածել, որ գերմանացիների համար մեծ դեր է խաղում: Կան, որ ստանում են ազուլի, այսինքն՝ փախստականի կարգավիճակ: Գերմանիան, ինչպես ամեն երկիր, իր բյուրոկրատիան ունի: Այն հայերը, ովքեր բյուրոկրատական շրջանակների հետ կարողանում են ընկերական-բարեկամական հարաբերություններ ստեղծել, կարգավիճակ ստանում են:

– Բարեկամական ասելով, նկատի ունե՞ք կաշառքը:

– Դա էլ հնարավոր է, չեմ բացառում: Ինձ, իհարկե, փաստ չունեմ: Շատ քիչ, 2 տոկոսն է, որ ստանում է փախստականի կարգավիճակ, երկարատեւ մնալու իրավունք: Նրանց՝ գերմանացիների համար իրենց տեսության պաշտպանը դեռ չի դարձել մի բան, որի հետ չի կարելի խաղալ: Մարդկանց չի կարելի մեղադրել: Մեր պետականությունը պետք է ամրանա, գիտակցության հետ էլ հպարտության զգացում պետք է ծնվի, թե ինքը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի է: Դրա համար էլ ժամանակ է պետք:

– Դուք վերադառնում եք Գերմանիա

րը, բայց եթե քաղաքացիներ ենք, որքան էլ դժվար, պետք է անենք դա: Ինչ վերաբերում է նախընտրական փուլին, իմ կարծիքով, ընդդիմությունն իր նախընտրական արշավը շատ լավ կազմակերպեց, օգտագործեց իր բոլոր հնարավորությունները եւ կարճ ժամանակում կարողացավ հասարակության մեջ որոշակի տեղաշարժի հասնել: Շատերը կարծում էին, թե հասարակությունը քնած է, բայց նրանք կարողացան քաղաքական ակտիվություն զարգացնել: Պրն Մանուկյանի անձնական հաջողությունն այն է, որ կարողացավ իբրեւ ազգային միասնության թեկնածու հանդես գալ: Ընդդիմության խելամտությունն էր: Մեր հետագա քաղաքական կյանքում այդ փաստը բավական դրական դեր կխաղա: Մարդիկ հասկացան, որ պետք է ստեղծել քաղաքական կոմբինացիաներ: Դա բավական կարեւոր փուլ է մեր քաղաքական կյանքում: Իսկ նախագահի ընտրական արշավը լավ չէր կազմակերպված՝ հա, դե մի բան կլինի, մանավանդ նախագահը մեծ հնարավորություն ունի: Դեռ առավոտից ասում էին, նախագահը մրցակից չունի, նա կընտրվի: Ասեմ՝ Եվրոպայում էլ, Ռուսաստանում էլ շատերը կիսում էին նրա հաջողությունները, շատերը քննում էին, կային նաեւ նախագահի մոտ շրջապատից էլ մարդիկ, որոնք չէին հասկանում խնդրի լրջությունը եւ անլուրջ եղան:

– Իսկ նախագահն ինչո՞ւ չմիջամտեց այդպիսի զովազդին:

– Կա այնպիսի տեսակետ՝ ինչ կատարվում է, նախագահը տեղյակ է, եւ ինքն է դրա հրահանգը տալիս: Բայց նախագահը ամեն ինչ չէ, որ տեսնում եւ լսում է: Հետո կարող է ուշացած անդրադառնալ, իսկ փաստն արդեն կատարված է: Կարծում եմ, նախագահի խորհրդականներն այդ հարցում ոչ այնքան ճկուն գործեցին:

– Նկատի ունեք պրն Ժիրայր Լիպարիտյանի՞ն, որի դեմ դաս հարուցեցին ԱՄՆ-ում:

– Չեմ կարծում, որ Ժիրայր Լիպարիտյանն ակտիվ դեր է խաղացել նրա նախընտրական արշավում: Նա վերջին փուլին փորձեց, երբ խնդիրը արդեն քաղաքական հետեւանքներ կարող էր ունենալ: Նա միջամտեց, քանի որ պետության անվտանգության հետ էր կապված: Իսկ նրան դասի տալը պարտադիր չէ, որ պայմանավորված լինի հենց նախագահական ընտրություններով: Թեժ քաղաքական պայքար է, եւ մի ուժը կարող է մյուսին դասի տալ, որպեսզի քաղաքական հետեւանքներ դրանից քաղի:

– Ինչպե՞ս եք տեսնում Հայաստանի ապագան:

– Մենք նորմալ ապագայի հնարավորություններ ունենք: Մեր ձեռքում է մենք դրանք նորմալ կօգտագործե՞նք, եւ որոշումներ մենք ենք ընդունում, եւ ամեն ինչ մեր որոշումներից է կախված: Ոչ մեկին չպետք է մեղադրենք, սրանք մեզ դավաճանեցին, եւ այլն, եւ այլն: Խորին համոզվածություն ունեմ, որ Հայաստանը պետք է մնա ժողովրդավար երկիր, որովհետեւ դա է մեր հետագա զարգացման երաշխիքը: Մենք հարուստ երկիր չունենք, որպեսզի կարողանանք ինքնամփոփ տնտեսությամբ գոյատեւել: Միայն բաց լինելով կարող ենք աշխարհի հետ համագործակցել:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ազգային

Հայաստանում և հայերի հետ վայելած ճաշասեղանի հաճույքը հիշելիս բազմաթիվ պատկերներ են հայտնվում. տանը պատրաստած հրաշալի թխվածքներ և անուշեղեն, որ իմ մի հայ բարեկամի մայրն ամեն Ծննդյան տոնի ուղարկում է Թեհրանից, լցոնած պղպեղ և տոլմա Ռուրի Երգանի մի բանվորական հայ ընտանիքի ջլված ընթրիքի ժամանակ, Բեռլինում Ծննդյան տոների ճաշկերույթը մուսալեռցի մի հայ ընտանիքի հետ, «Ինտուրիստի» սառը կերակրատեսակներով բազմաթիվ բազմօրյա ճաշկերույթները (հաց, պինդ եփած ձվեր, պանիր, երշիկ, հավ, վարունգի) կաթնային կերակուրների և մրգի հավասարակշիռ զուգորդությունը: Առհասարակ հայերի համար էլ գլխավոր սննդատեսակը հացն է, որին նրանք վերաբերվում են որպես սրբության. ամանը, որի մեջ պահվում է հացը և կտորը, որով ծածկում են, նույնպես սրբություն են դիտվում: Բոլոր հացատեսակներից ամենահայկականը թղթի բարակության է և կոչվում է լավաշ. մեծ մասամբ թխվում է անանց հողափոր կավե վառարան-թոնրում: Խոհանոցային թարմ կանաչեղենը մաղադանոս, համեմ, «արխաջխոտ» (ռեհան) և այլն, հայկական սեղանի, ինչպես նաև խոհարարաթթից, վարդի թերթիկներից, ընկույզից: Ընկույզը նաև սուջուխի հիմքն է. երշիկաձև արտաքինով այս ուտեստը բաղկացած է ընկույզի շարած միջուկներից, որոնք մտցվել են ալյուրով թանձրացված խաղողի հյութի եփուկի մեջ: Դրանք պահպանվում են ողջ ձմեռ, բայց առավել համեղ են թարմ վիճակում: Թխվածք (օրինակ՝ փախլավա) պատրաստելիս ընկույզը դարձյալ մեծ դեր է խաղում: Ում հունական բակլավայի այս հայկական տեսակը չափազանց քաղցր է թվում, կարող է ընտրել ծալածոյային աղի կամ քաղցր թխվածքը, որ կոչվում է գաթա:

ՕՏԱՐԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Ուտել-խմելը Հայաստանում միջնակարգ խնդիր չէ

Թեսսա Հոֆմանի 1990 թվականին հրատարակած «Արարատի և Կովկասի միջև: Հայաստան, Վրաստան» ճամփորդական նոթերի գրքից

ունեն, լոլիկ) դարավոր ընկուզենիների հովանու տակ, լեռնային փրփրադեզ գետերի մոտ կամ վանքերի խաղաղ բակերում:

Որ հայերը ոչ միայն գերազանց ճաշատեսակներ ունեն, այլև հաճույքով և շատ են ուտում, անմիջապես այդ զարնեց առաջին իսկ կանգառից: Բացի այդ, ուտելը թվում է զրույցի սիրված նյութ՝ ով, երբ, ինչ, ում հետ և որտեղ, ինչ առիթով է ուտում, ինչպես է դա իրեն դուր գալիս: Հայաստանում նույնքան անսպառ թեմա է, ինչպես մեզ մոտ եղանակը:

Անդրկովկասում խնջույքի ծոխ սուփրա ունեն միշտ: Մենք, արտասահմանցի հյուրերս, շատ հաճախ մոռանում ենք, որ ուտեստի հարուստ տեսականին հայերի համար ամենևին էլ դյուրին հաճույք չէ: Չափազանց հաճախ կողոպտվել է առանց այն էլ այս աղքատ երկիրը, որտեսզի միշտ ի վիճակի լիներ բավարար կերակրելու իր զավակներին: 1877-ի և 1920-ի միջև սովատառ Երաշտ թուրք պատերազմներ, այնպես որ «Հայաստան» և «քաղց» բառերը դարձան երկվորյակ հասկացություններ. «սովալլուկ, ինչպես հայ», այսպես էր հնչում ԱՄՆ-ում 20-ական թվականներին սովորական դարձած մի դարձվածք: Անասելի աղքատության մռայլ ֆոնի առջև էլ հենց ծավալվում է ուտել-խմելու հայկական ուրախությունը: Գերմանացի գրող և հայերի բարեկամ Ա. Թ. Վեգները գովաբանում էր հայկական խոհանոցը որպես «Արևելքում լավագույնը» և 1927 թ. նկարագրում էր հետևյալ խնջույքն այն ժամանակ դեռ շատ խղճուկ Երևանում. «Մենք սկսեցինք սագի տապակայով և բոված շագանակ խառնած կարտոֆիլի պյուրեով: Դրա հետ կային սագի ճարպով տապակած խնձորներ: Այնուհետև կարմրացրած հացի կտորների վրա՝ կախաղներ և փասիան, խնձորի մեծության ամսական բողկ և զանազան անուրջ համով, բայց հաճելի կերակուրներ: Ամենահաճելին խաղողի սալաթն էր (խաչած դրած խաղողը հազվագյուտ քաղցրաբույր համով)»:

Այս դրվագը գրեթե մոռացնել է տալիս, որ հայկական խոհանոցը տեղով գյուղացիական է: Այն պետք է բավարարվի տեղաբնակի դաշտային արտադրանքներով և անասնամթերքներով, որոնք Արևելյան Հայաստանի խիստ կլիմայական պայմաններում դժվարությամբ են ձեռք բերվում: Եվ հետո՝ հայկական խոհանոցը չափազանց շատ ժամանակ և աշխատանք է պահանջում: Ընդունելով ճաշի հրավերը, պետք է գիտենալ, որ կանայք նախապես ժամերով բանջարեղեն են մաքրում ու մանր կտրատում, և որ հայկական տնային տնտեսության տարբերական ջանքերից է հյութեր և թթուներ պատրաստելը, որին պարտադրված է Խորհրդային Միության տնային տնտեսուհին՝ ինչպես ծախսերի, այնպես էլ բուս սեզոնի հանդերձավորված շուկայի պատճառով: Այնտեղ դեկտեմբերին հնարավոր չէ պատկերացնել Թեհրանի կանաչ լոբի: Սառեցված սննդամթերքի լայն առևտուր չկա: Մթերքների պահածոյումը հետևապես անհրաժեշտություն է դառնում:

Բոլոր հայկական կերակրատեսակների գլխավոր հատկանիշն անուշաբույր համեմունքների լավորակված օգտագործումն է, բանջարեղենի, մսի,

կան արվեստի համար հնարավոր չէ անտեսել: Այգուց կամ լեռնամարգագետիններից քաղված կանաչեղենը ճաշի ողջ ընթացքում օգտագործվում է իբրև մարսողությունը խթանող միջոց և Հայաստանի անզուգական ջրի հետ միասին կազմում է կովկասյան երկարակեցության գաղտնիքի մի մասը: Հայկական խոհանոց են մտնում ընդհանուր առմամբ 300 կանաչատեսակներ, որոնք որպես համեմունքներ իհարկե օգտագործվում են և չորացված վիճակում: Դրանց հետ մեկտեղ պղպեղը, սխտորը և դարչինը ամենաշատ գործածվող համեմունքներն են:

Պանրի տեսակներից ամենահամբավավորը ոչխարի պանիրն է, որը երկարաժամկետ պահպանման նպատակով հաճախ չափազանց աղի է արվում: Սեղանի մեջ ոչխարից բացի գանկալի է նաև տավարի, խոզի և թռչնի միսը: Ընտիր կերակրատեսակ է համարվում բաստուրմա՝ օդում չորացրած տավարի միսը պղպեղախառը պատյանաշերտով: Միջազգային հայտնի ուտելիք է կազակների և կովկասցիների սրերի անվանումով (ռուս. շաշլիկ) շաշլիկը: Հայերեն պարզ կոչվում է խորոված: Շամփուրներով նման տապակա կարելի է պատրաստել ամեն տեսակ մսից, բայց որպես կանոն արվում է ոչխարի մսից: Բայց առավել նախընտրելի է խոզի հյութալի և համեղ միսը: Այրվող փայտածուխների վրա խորոված անելը զուտ տղամարդու գործ է, իսկ ահա մի գիշերվա մեջ սոխով, սխտորով, պղպեղով, յուղով և մի քիչ քացախով մսի թթվեցմանը կանայք էլ կարող են մասնակցել: Խորովածի պատրաստման ձևերը իրարից նույնքան են տարբեր, որքան Հայաստանի առանձին շրջանները՝ ամենահայտնիները Կարսի և Արցախի (Ղարաբաղի) ձևով պատրաստված խորովածներն են:

Ուրեմն ընդհանրապես կա՞ «հայկական խոհանոց»: Ինչպես հասկանալի է, այս աշխարհասփյուռ ժողովրդի մեջ զարգացել են երջանային, այո, նույնիսկ տեղային առանձնահատկություններ, և հետո՝ հայկական սփյուռքը նայած հյուրընկալ երկրում առկա հնարավորություններին՝ մեծական փոխազդեցության մեջ է վերջինիս կենցաղի հետ: Արևելք-Արևմուտք բաժանման մասին արդեն նշվել է. Մալաթիան, Սիրիա-թուրքական պետական սահմանին գտնվող հայաբնակ Քեսաբ քաղաքը, ինչպես նաև Կարսը խոհարարական իրենց հատուկ արվեստով բարձր համարում ունեն: Խորհրդային Հայաստանում բարձրացում են Լենինական քաղաքի բնակիչներին արտակարգ հնարագետ, հյուրասեր, հումոր և պատվախնդիր լինելու համար: Լենինականցի կանայք համարվում են գերազանց խոհարարուհիներ: Լենինականցու մոտ հյուրընկալվելը գրեթե միշտ կլինի խոհարարական վայելք, որը սակայն հետո պետք է նաև արժանվույնս գնահատել:

Հայաստանը հին տեղաքուծական երկիր է: Այնտեղ կան բազմաթիվ պահածոներ և մուրաբաներ, որը մեծ մասամբ անվանում են ռուսական «վարենիե» բառով: «Վարենիեն» շաքարի կամ մեղրի փոխարեն, թեյի համար նախատեսված ավանդական քաղցր եփուկն է, որ պատրաստում են

Արևելյան Հայաստանի, ինչպես և Իրանում ու Ռուսաստանում ապրող հայերի առօրյա սովորական խմիչքը սև թեյն է: Սակայն սուրճը վաղուց իր հաղթարշավն է սկսել Արևելյան Հայաստանում, որտեղ այն տարածեցին արաբական պետություններից ներգաղթած հայերը: Իհարկե, այստեղ խոսքը սուրճի «մոկկա» հիշեցնող տարբերակի մասին է, որը եփում են պղնձե սրճեփներում: Ինչպես Հունաստանում, այդ «մոկկան» լինում է առանց շաքարի, միջին քաղցրության և քաղցր: Երևանյան փողոցային սրճարաններում կամ ռեստորաններում «թուրքական սուրճ» պատվիրելը ոչ միայն անպատշաճ կլիներ թուրք-հայկական հակառակության տեսակետից, այլև ոչ ճիշտ՝ պատմական տեսանկյունով: Քանզի հայերի ծանոթությունը սուրճին եղել է ավելի վաղ, քան Արևմտահայաստանի վրա օսմանյան տիրապետությունը: Պատահական չէ, որ ի տարբերություն բոլոր այլուր լեզուների, որտեղ այդ խմիչքի անվանումը գալիս է քթովտական Կաֆֆա քաղաքից, հայերենը դրա համար ունի մի լիովին ինքնուրույն բառ՝ սուրճ խմելու ձայնի նմանողությունից: Որ հայերը սուրճին ծանոթ են հնուց, երևում է նրանից, որ ինչպես շատ այլ բնագավառներում, նրանք այստեղ էլ միջնորդ են հանդես եկել Արևելքի և Արևմուտքի միջև: Ֆրանսիայի առաջին (և Եվրոպայի երրորդ հնագույն) սրճարանը 1670 թ. Փարիզում հիմնել է մի հայ, և ապա՝ 1671 թ. Մարսելում, 1685 թ. Վիեննայում հայերը բացել են այլ սրճարաններ: Այսուհետով, ով Երևանում կամ այլուր որևէ հայի մոտ կցանկանա «մոկկա» պատվիրել, կհարցնի «հայկական» կամ «փոքրիկ» սուրճ: Որպես թարմացնող խմիչք սիրված է նաև մածունը:

Հայաստանի ավանդական տոնական խմիչքներն են գինին (կարմիր կամ սպիտակ) և կոնյակը: Գիտակները հայկական կոնյակը գերադասում են ֆրանսիականից: Լավագույններն են համարվում «Ախթամարը», «Նաիրին» և «Դվինը», որոնք կարելի է գնել մեծ մասամբ միայն շարադրամային խանութներում (ու ավելի էժան են): Հայկական գինին, ցավոք, Հայաստանից դուրս գրեթե հայտնի էլ չէ, որի պատճառը արտասահմանի համար նրա ծայր սահմանափակ արտադրությունն է: Բացառությամբ բույլ սպիտակ սեղանի գինու, խոսքը գրեթե միշտ քաղցր կամ աղանդերային գինիների մասին է, որոնց ալկոհոլային պարունակությունը 12-13 տոկոսով բարձր է, քան գերմանական գինիներինը: Ավանդական սպիրտային խմիչքներից են նաև մրգօղին (օրինակ՝ ընկույզից, թթից) և գինին:

Սակայն ամեանը ոչինչ այնպես չի հագեցնում ծարավը, ինչպես բազմաթիվ աղբյուրներից որևէ մեկի մի ումպ ջուրը: Աղբյուրը հիմնելն ու նախաձեռնելը այնպիսի ջրազուրկ երկրում, ինչպիսին Հայաստանն է, միշտ համարվել է բարեպաշտ գործ: Հաստատես գյուղերում գեղեցիկ քարե հին աղբյուրներ կան՝ հիմնադրողի ծնողի տողերով: Առույգացնող ու շատ սառը ջուրը հայերի մեջ սուրբ է՝ միշտ ինչպես իրենց լավաշը:

Գերմաներենից թարգմանեց
ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՆՔ

Ի՞նչ են ուտում հրեշտակները

Պատմվածք

Լրացավ լրագրող-երգիծաբան Նորայր Չորյանի 70-ամյակը: Այս անունը ընթերցողներին հայտնի է ոչ միայն տասնամյակների ընթացքում նրա ունեցած բազմաթիվ լրագրողական հրապարակումներից, այլև մամուլում տպագրված, ինչպես նաև «Քնքիր Ճամփ», «Ես բարի սիրտ ունեմ», «Փոքր արևի վրա», «Անվավեր ժպիտներ» ժողովածուներում ներառված երգիծական պատմվածքներից: 1975 թվականից հիմնադրել և մինչ օրս վարում է «Աշտարակ» թերթի «Քարաբաղնիս» երգիծական էջը: Նորայր Չորյանը «Ազգի» ընթերցողներին ևս ծանոթ է մեր էջերում տպագրված հումորեսկներով: Ներկայացնում ենք հեղինակի նոր երգիծական պատմվածքներից մեկը:

Խոր ձմռան գիշեր է: Չյունախառն քամին ոռնում, սուլում է մերկ ծառերի ճյուղերին, ծեծում դուռ ու լուսամուտ, գզգզում, եռում բուխարիկի ծուխը: Այս բուք-բորանին մարդ ոչ ուտի, ոչ խմի, տնից դուրս չգա: Իսկ քաղաքագլուխ Աբանոսի տանը հավաքվույթ է: Եվ լավ էլ ուտում-խմում են:

Քաղաքագլուխ Աբանոսը, որ հիմա արդեն ճնույթը երկար բռնած

մասի եղունգով ատամն էր փորփրում, հանկարծ ուզեց իր համար պարզել:

– Ժողովո՛ւրդ, – ասաց, – միշտ եմ ասում մեջս ու ինձ-ինձ հարց տալիս... Լա՞վ, մենք էստեղ ճաշ հետ միասին... – Բայց հանկարծ նրա մտքի թելը դրսից կտրում է շան աղեկտուր կաղկանձը: Եվ նա «Բարի ախորժակով» ռեստորանի տնօրեն Մինասին կարգադրում է, որ մսից խաշլամայից մի կտոր շան առաջը գցի: – Քաղցած կլինի հայվանը: Նա էլ մեզ նման խամ է...

Ռեստորանի տնօրեն Մինասը լավաշի մեջ մի հանի կտոր միս է փաթաթում, տալիս է շանը ու ետ դառնում, իսկ քաղաքագլուխ Աբանոսը անդրադառնում է իր խոսքին:

– Հա՛, ի՞նչ էի ասում: Մենք, որ մեզ համար էստեղ լիուլի ուտում-խմում ենք... Փառք շա՜տ, Աստված... Տեսնես երկնքում հրեշտակները ի՞նչ են ուտում: Հետաքրքիր է, չէ՞: Հա՛յ դոք էլ մտածեք: Նրանք էլ հո մեզ պես խորոված, քյուֆթա, մածուն, փլավ չեն ուտում:

Եվ սեղանակիցներից ամեն մեկը մտքերի մեջ է ընկնում: Իսկապես, ի՞նչ են ուտում հրեշտակները...

– Ես իմ կարծ խելքով էնպես եմ մտածում, որ հրեշտակները մեղր են ուտում: Մեղրը Աստծու ստեղծած ամենաանուշ ուտելիքն է, – իր տեսակետն է հայտնում «Էրեբունի» կոոպերատիվի վարիչ Արփինը: – Իհարկե անուշ, անխառն մեղր...

Սակայն քահանայի վարիչ Ղևոնդը այնքան էլ համաձայն չէ «Էրեբունի» կոոպերատիվի վարիչի հետ:

– Ոչ թե մեղր, այլ մանանա: Քեզ կարծեմ, հայտնի պետք է լինի, որ մանանան աստվածային կերակուր է: Այդ մասին Սուրբ գրքում Աստվածաշունչ էլ կա: Իսրայելցիները Մինայի անապատում երկնքից իջած մանանա են կերել: Հրեշտակներն էլ երևի [illegible]

– Գուցե թե ճնկստով Նեկտարն էլ աստվածային ուտելիք է: Հույների աստվածները նեկտար են գործածել, – ասում է շուկայի տնօրեն Գալուստը: – Նեկտարը չէ՞ որ հույն աստվածներին միշտ էլ ջահել ու անմահ է պահել:

Չբավարարվելով քաղաքացի վարիչի ու շուկայի տնօրենի կարծիքներով, բժիշկը ռեստորանի Արմենակը այս համոզմունքն արտահայտեց. թե միայն հավանական այն է, որ հրեշտակների կերածը լուսնի կամ Ծիրկաթինի ընդերքը պիտի լինեն:

Քաղաքագլուխ Աբանոսը, սակայն, գոհ չէր հյուրերի պատասխաններից:

– Անեն մեկդ մի բան եք ասում ու չհամաձայնեք թե... Գուցե մեր տեր հայրը Գևորգը, մեզ մի ճշմարիտ բան կասի: Տեր հայր, Սուրբ գիրքը ի՞նչ է ասում, ի վերջո հրեշտակները ի՞նչ զանազան են ուտում:

Տեր հայրը ձեռքի ավելով յուղոտ մորուքն է սրբում, այլ ճիշտ առաջահին երկինք է նայում:

– Ժողովո՛ւրդ, որ ասեմ հրեշտակները մեզ մահկանացուներիս նման երկնային ուտելիքներով են սնվում: Աստվածաշնչում չգիտեմ լիովին: Բայց Սուրբ գիրքը մեզ այդ մասին ոչինչ չի բացատրում: Դա Բարձրյալի իմանալու բանն է: Ինչ մեղքս թաքցնեմ...

Լավ, վերջապես ո՞վ կարող էր աներևակայելի կերակուրներ հարցին որոշակի պատասխան տալ: Մի՞թե էս քաղաքում մի բանիմաց մարդ չկա, որ իմանա, ասի, թե երկնքում ի՞նչ են ուտում այդ հրեշտակները:

Եվ քաղաքագլուխ Աբանոսը հանկարծ հիշեց, որ երբ խելքը գլխին մի բան ասող լինի, էլի էն հավերժող կլինի Սողոմոնը: Լավ էր, որ աշխարհի գիրքը կարդացած մարդ է. 90 տարին գուր ապրած չի լինի... Եվ քաղաքագլուխ Աբանոսը միլիցիայի տեսուչին պատվիրում է, որ գնա այդ ծերունի Սողոմոնին կանչի:

Քիչ անց միլիցիայի տեսուչի հետ ներս է մտնում ծերունի Սողոմոնը:

– Արի, արի, այ մարդ: Մեզ խելքի մոտ մոտ բան ասա, տեսնենք: Էստեղ էսպանով հավաքվել, գլուխ ենք ջարդում, թե, լա՛վ, մենք երկրի վրա ինչ կա, խորոված, խաշլամա, քյուֆթա, փլավ, հարիսա, տոլմա, ինչ ասես ուտում ենք: Դու կարդացած մարդ ես, ասում են: Ներսիսյանն ես ավարտել... Դու կիմանաս, երկնքում ի՞նչ են ուտում հրեշտակները:

Ծերունին, որ լուռ հայացքով շրջապատն էր սեղանի, ձեռքերը խաչ չեց կրծքին:

– Ես ձեզ ի՞նչ ասեմ: Ինչպե՞ս չասեմ: Դուք էստեղ բոլոր բաներն ձագել, ձեզ համար ուտում-խմում եք, իսկ եք ասում ու հարցնում եք, երկնքում ի՞նչ են ուտում հրեշտակները... Բայց ինչ մեր մեծերը չասացին, մենք չհարցրեց: Թե էս գրերը ի՞նչ է ասում, ի՞նչ է ուտում հենց մեր երկրի, բաղդի հայրենի սարում Սողոմոնը... Ինչ չէ, հրեշտակները ի՞նչ են ուտում, ինչո՞վ են սնվում... Ինչ հեյ, ի՞նչ ասեմ, ասա խաշի:

ՆՈՐԱՅՐ ՉՈՐՅԱՆ

Մշակույթ

Այս տարի սաղանցաւոր կոմպոզիտոր եւ դաշնակահար Առնո Բաբաջանյանը 75 տարեկան դառնալ։ Մոսկվայի հոյակերտ Մյունապարտ դահլիճում ակարգվեց Առնո Բաբաջանյանի երաժշտության փառատոնը։ Մեծահոգի կոմպոզիտորի երգերը հնչեցին Ժուռնալա Գեւորգյանի, Իոսիֆ Օսիպայի, Ռենատա Իբրահիմովայի, նաեւ մեներգիչների կատարմամբ «Գոլդեն Պալաս» կազինոյում։ Բեռնու Կիրկորովին էլ բաժին հասավ ռուսական էստրադայի վարպետի կլսամբանից «մի կտոր» ռոմա բացակայության համար։ Իսկ մինչ այդ Կոբզոնի այն հարցին, թե հրաժարվելով մասնակցել «հայկական» համերգին, ինչո՞ւ էր նա հրավիրել Ֆիլիպ Կիրկորովին Ռաշիդ Բեյբութովի ենո Բաբաջանյանի բարեկամներն ու մեծամեծերը եւ մեծ երաժշտության ներկա «ընտանեկան» մթնոլորտում հիշում էին հիմնականում առանց դրվագներ այդ վերին աստծանի զարգացած եւ բարեկիրթ մարդու կյանքից։

Մի փոքրիկ համերգ տվեց նաեւ ՌԴ Պետրոսյանի հյուրասենը, որի նախաձեռնողը եղավ դասցամա

«Առնոն շատ-շատերին է հայտնի դարձրել»

Մոսկվայի Մյունապարտ դահլիճում ավարտվեց Բաբաջանյան փառատոնը

«Դոկտոր Վատսոն» խմբի, ծրագրային ժամանակ Ռոզի Առանի կատարմամբ Հոլանդանսեն կատաված «Երեւանի սիրուն աղջիկը»։ Բեռնու Կիրկորովն ասաց, թե առանց Առնո Բաբաջանյանի, էստրադային բեմի վրա չէր հայտնվի ոչ ինքը եւ ոչ էլ իր սերունդը։ Նրա սերնդի Ֆիլիպը, ի դեպ, այդ օրը չկար ոչ բեմում, ոչ դահլիճում, ուր ներկա էին Ա. Պախմուտովան, Ա. Դոբրոնրավովը, Եվգ. Բոյլինը եւ այլք։ Բայց փոխարենը, Կիրկորով կրտսերը օրեւկույթ ունեցավ Ռաշիդ Բեյբութովի հոբելյանական երեկոյի ժամանակ Մոսկվայի Մոսգոնանի կոզինո։ Վերջինս, որը եկել ոչ ամբողջովին, գոնե «զգալի չափով» Բաբաջանյանի երգերի շնորհիվ է հայտնի դարձել, համերգին չեկավ, չնայած նրա անունը գրված էր ազդագրերում։ Նա զարմացրեց ոչ միայն հանդիսականներին, այլեւ հոյակապ երգիչ Իոսիֆ Կոբզոնին, որը հիշում դարձավ օրվա ծրագրի ասանցը։ «Առնոն շատ-շատերին է հայտնի դարձրել, ափսոս, ոչ բոլորին կյանքով խնամքոն», ասաց նա ավելակելով բացակայող Մագոմաեւին։ Նա խոստացել էր բացի որը դահլիճը եւ հանդիսականները լսում էին նրա հոգեհրով կատարումը, սակայն, թե ինչպես աշխատել Իոսիֆը։ Ի դեպ, երեկոյի «շարունակության» ժամանեկոյին։ Մագոմաեւն ասաց, որ Կիրկորովը բուլղարահայ է, իսկ ինքը չի գալու Մյունապարտ դահլիճ, քանի որ ստացածը չի բավարարում։

Համերգին մասնակցեցին նաեւ նորաբեր «աստղեր» Արման Էլբրեջը եւ Արմենյան, որոնք անսպասելի ձեւով հանդիսականի դատին հանձնեցին Առնո Բաբաջանյանի երգերի «նոր» վարկածները Ընդունիչ, ի տարբերություն «հաչա կավոռների», երգեցին ձայնագրության օգնությամբ։

Դասական երաժշտության երեկոյագոմները կոնսերվատորիայի մեծ դահլիճում լսեցին «Զոբատի կոնցերտը», «Հերոսական բալլադը», «Նոկտյուրնը» Արամ Դավթյանի, Յուրի ալպդենիական երգչախմբի։ Առնո Բաբաջանյանի կատարմանները։ Ներկա էին ՀՀ մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանը, ՌԴ մշակույթի փոխնախարար Միխայիլ Շվեդկոյը, Մոսկվայում ՀՀ դեսպան Յուրի Մկրտումյանը, հռչակի կոմպոզիտորներ Էդվարդ Միրզոյանը, Ալեքսանդր Հարությունյանը, Ղազարոս Սարյանը, Ադամ Խուդոյանը, Ալեքսանդրա Պախմուտովան։ Եվգենի Սվետլանովի ղեկավարած պետական սիմֆոնիկ նվագախումբը ղեկավարեցին Օհան Դուրյանը եւ Միխայել Ավետիսյանը։

Կինոյի տանը հավաքվել էին Առվոր Ստանիսլավ Գովորուխինը։

Առնո Բաբաջանյան հիմնադրամի հետ փառատոնի կազմակերպիչների թվում էին Ռուսաստանի եւ Հայաստանի մշակույթի նախարարությունները, ՌԴ-ում Հայաստանի դեսպանությունը։ (Որտեղ, ի դեպ, ընդունելություն էր կազմակերպվել փառատոնի մասնակիցների համար) համառուսաստանյան պետական հեռուստառադիոընկերությունը, Մոսկվայի ոչնշ ֆիլհարմոնիան եւ կինեմատոգրաֆիստների կենտրոնական տունը։

Ինչպես հայտնեց մեզ Առնո Բաբաջանյան հիմնադրամի տնօրեն Գայլիկ Գաբրիելյանը, ֆոնդը ծրագրել է եկող տարվա փետրվարի կեսից կազմակերպել համերգաշար Կոմիտաս լարային քառյակի կատարմամբ, որը գրեթե սարեկից է Բաբաջանյանին։ Ի դեպ, այդ քառյակի առաջին կատարողները 74 տարի առաջ եղել են հենց Մոսկվայի կոնսերվատորիայի ուսանողները, որի փոքր դահլիճում էլ այժմ արդեն կնաչի իրենց երաժշտությունը։ Իսկ հիմնադրամի ամենամեծ անելիքը, տնօրենի վկայությամբ, կդառնա Մոսկվայում Վերդիի «Նաբուկո» օպերայի բեմադրությունը հայ եւ ռուս կատարողների ջանքերով։

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ,
Մեր հատուկ թղթակից
Մոսկվա

Եգիպտոս. 4.600 տարի անց Դահշուրի բուրգերը վերաբացվում են հանրության առաջ

Անցյալ անմյա ընթացքում, երբ շատունակ միջազգային գանգամանային լրատվության մեծությունների բաժնի ուշադրությունը բեւեռված էր Եգիպտոսում բուրգերով հարուստ նոր ստվարժամ վայրի բացման աշխատանքների վրա։ Նորաբաց վայրը, որը գտնվում է Կահիրեից 13 մղոն հեռավորության վրա Դահշուրի զորանյանի մոտ, ընդգրկում է 11 բուրգերի մնացորդներ, որոնք 4.600 տարի փակ են եղել հանրության առջեւ։

Ճիշտ է, դրանցից մի քանիսը կառուցված են Սնեֆրու թագավորի իշխանությունից 700 տարի անց, այնուամենայնիվ հիմնականում նրա հոյակերտ կառույցներն են, որոնք իշխում են այնտեղ։ Եգիպտոսի փարավոնների մեծ մասը կառուցել է մեկ բուրգ, մինչդեռ Սնեֆրուն կառուցել է հինգ, հաս. որոնցից երեքը Դահշուրի մեջ։

Ըստ «Արեւ» թերթի (Եգիպտոս) տվյալների, Սնեֆրու անունը նշանակել է «գեղեցկություն պարգեւող»։ Նա պատմությանը ծանոթ է եղել որպես «Վարպետաց վարպետ բոլոր արդարությունների եւ սիրակալը վերին եւ ստորին Նեղոսի»։ Իր կենդանության օրոք մոտ 4.600 տարի առաջ, նրան պաշտել են Ասուան փոխարեն Նեղոսի հովտից սկսած մինչեւ Միջերկրի անապատը։ Նա նախագծել եւ կառուցել է իրականում առաջին բուրգերի Եգիպտոսում, որոնք գոյատեւել են ավելի քան 400 տարի։ Սակայն, հույների կողմից «բարի թագավոր» հորջորջված Սնեֆրուն մնացել իր որդու եւ հաջորդի Քեոփսի կամ Քուֆուի անվան ստվերի տակ, այն պատճառով, որ վերջինս իր մեծ բուրգը կառուցել է Կահիրեի մոտիկ արվարձաններից Գիզեի մեջ, որն ավելի հասանելի լինելով զբոսաշրջիկներին, միշտ օգտագործվել է բացիկների վրա լուսանկարի տեսով։

«Իմ կարծիքով Դահշուրը կարող է մրցել Գիզեի հետ որպես պատմական վայր։ Ժամանակն է, որ հայտը դառնա նույնքան հայտնի, որքան գավառը։ Դայրն ավելի կարեւոր էր», ասել է Գիզեի հնու-

թյունների տնօրեն Զահի Հավասը, նոր ստվարժամ վայրի բացման առիթով, որը հնարավոր եղավ Եգիպտոսի հնությունների գերագույն խորհրդի որոշումից հետո։

Նորաբաց վայրի ամենաուշագրավ կոթողը կարմիր բուրգն է, որն իր ներսում եղած երկաթի օքսիդի հետեւանքով յուրահատուկ կարմրավուն երանգ է ստանում արեւի ճառագայթների ներքո։ Իր հարթ ծեփի համար համարվում է դասական առաջին բուրգ։ Դրանից առաջ կառուցված բուրգերը եղել են սանդղային, որոնք հետագայում տարածվել են նաեւ Լատինական Ամերիկայում։

Ըստ Կահիրեում գերմանական հնէաբանության կենտրոնի տնօրեն Ռայներ Շտադելմանի, Սնեֆրուն է հղացել հարթ կողմերով ավելի դժվարին բուրգի կառուցումը, կատարելով «ինժեներական ուսում» դեպի ավելի կատարյալը։

Հաջորդ հետաքրքրական հնությունը «Ծռված բուրգն է, որն անմիջապես գրավում է այցելուի ուշադրությունն իր տարօրինակ անկյան ուղղվածքի հետեւանքով։ Ստորոտից նայողն այն տպավորությունն է ունենում, որ բուրգը փուլ է գալու իր վրա։ Վերեւում, կես ճանապարհին թեքության անկյունը հանկարծակի փոխվում է՝ տարակարծիք ենթադրությունների տեղիք տալով։ Ոմանք հնէաբաններ ասում են, թե նա ռիսկը դիմել, որ թագավորը հավանաբար մահացել է շինարարության ընթացքում, եւ աշխատավորներն աշխատանքն ավարտել են այն։ Ուրիշները կարծում են, որ շինարարական աղետ է տեղի ունեցել։

Դահշուրի վայրն առաջին անգամ հետազոտվել է 101 տարի առաջ, ֆրանսիացի հնէաբան Ժաք դը Մորգանի կողմից։ Հետագայում շատ քիչ աշխատանք է կատարվել, եւ վայրը մատնվել է անուշադրության։ Այն այդ դարում բանակված է եղել փետուրների եւ, հսկողության տակ մի քանի ինքնիչ աշտարակների։

Այսօր Դահշուրի բուրգերն ու «Մասթաբա» կոչվող փոքր ուղղանկյուն դամբարանները վերստին պեղումների եւ հետազոտությունների աղբյուր են դարձել երեք երկրների հնէաբանների համար։ «Դը Մորգանի մեթոդները յափշտակող անտաշ էին։ Նա միայն հետաքրքրվել էր գանձերով եւ թագավորների անուններով», նշել է Նյու Յորքի մետրոպոլիտեն արվեստի թանգարանի մասնագետներից Դիթեր Առնոլդը։

Համաձայն տվյալների, կյանքը «խաղր» է եղել Սնեֆրուի օրոք։ Նա իրեն հոյակել է «ատրող արեւը՝ Ռե»։ Որդին՝ Խուֆուն, որը նաեւ ճանաչվել է որպես «չար» թագավոր, հետեւելով հոր օրինակին, իրեն հոյակել է «արեւի աստծո զավակ»։

Որոշ հնէաբաններ անտեսում են թագավորների «բարի» եւ «չար» հորջորջումները։ Պարզ է այն, որ Սնեֆրուն իր կյանքն ավարտել է կարմիր բուրգում, թաղվելով 45 ոտք (15 մետր) բարձրություն ունեցող, գերանակապ առաստաղով մի սրահում, որը կանգուն է մինչեւ օրս։ Սակայն սենյակի «բնակիչը» բացակա է դժբախտաբար։ 1948-ին այնտեղ հայտնաբերված մումիան, որը հավանաբար պատկանում էր Սնեֆրուի դիակը, շատ շուտով անհետացել է եւ մինչեւ օրս հնարավոր չի եղել գտնել նրա հետքը։

Հ. Ծ.

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

ՀՀ մշակույթի նախարարի հրավերով Խորեն Աբրահամյանը կվերադառնա հայրենիք

ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Արմեն Սմբատյանը մեկ շաբաթ առաջ հրավիրագիր է ուղարկել ԱՄՆ-ում բնակվող Խորեն Աբրահամյանին՝ Հայաստան վերադառնալու։ «Նա այն մարդը չէ, որ պիտի ապրի հայրենիքից հեռու։ Նա մեծ բեմադրիչ եւ դերասան է եւ պիտի գա Երեւան աշխատելու», ասաց պարոն նախարարը մեզ հետ իր հեռախոսազրույցում։ (Նախորդ օրը Հենրիկ Հովհաննիսյանի հետ հարցազրույցում «Ազգը» այդ «թեման» շոշափել էր, թեեւ հրավիրագրի մասին դեռ չգիտեր)։ «Տեղյակ եմ, որ Խորեն Աբրահամյանը ստացել է հրավիրագիրը եւ որոշ հարցեր կարգավորելուց հետո, կգա Երեւան», ասաց պրն Սմբատյանը։ «Նրան տրվելու են նախկին պաշտոնն՞երը», մեր հարցին պրն նախարարը պատասխանեց, որ Սունդուկյան թատրոնի եւ ԹԳՍ-ի աշխատանքները «նորմալ ընթացք» ունեն, եւ դրանք պաշտոնավորելու համար չէ Աբրահամյանը հրավիրվում։ «Նա ներկայացում կբեմադրի, դեր կխաղա։ Բացի այդ, ես խոսել եմ Մոսկվայի կինոգործիչների հետ, որ նրանք հիշեն մեծ դերասանին եւ ֆիլմերում նկարահանվելու առաջարկ անեն», տեղեկացրեց մշակույթի նախարարը։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՀՖՆ-ում փորձ է. մաեստրո Ճգնավորյանը «պրոբլեմ» չունի

Մեր թերթն էլ բոլորի նման անդրադարձավ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբում ծագած խնդրին։ Բոլոր թերթերում միայն մի կողմին խոսափող տվեց (ոչ լրագրողների մեղքով, իհարկե։ Մաեստրո Ճգնավորյանը որեւէ մեկին հարցազրույց չի տվել)։ Իսկ այդպես ճշմարտության թելը դժվար է գտնել ամուր կծկած բնչուկի մեջ։ Երեկ, սիրող ունկնդիրների հեռախոսազանգերն ու այցերը խմբագրատուն մի անհանգստություն ունեին՝ «Մենք չենք ուզում, որ մաեստրոն թողնի Հայաստանը, գնա»։ «Ցավեմ, կերթամ», այլ, ասել էր օրեր առաջ»։ Արամ Խաչատրյան համերգասրահի դռների առջեւ ինձ ասաց նվագախմբի երաժիշտներից մեկը։

Փորձ էր։ Սպասեցի։ «Ներս արի», հյուրընկալ ժպտաց ինձ տեսնելուն պես մաեստրոն ու թեյի հրավիրեց։ «Ես պրոբլեմ չունեմ։ Աշխատում ենք, փորձ անում», հարցերս ես մնեց ու 97-ի աշխատանքային ծրագրերի, հյուրախաղերի մասին առաջարկեց զրուցել։ Ամանորից հետո ճեմասրահում երաժիշտների հանդիպեցի՝ «Պրոբլեմ կա՞»։ «Առայժմ խաղաղվել, աշխատում ենք», պատասխանեցին։ «Համերաշխության աշխատող օղակներից մեկն է ՀՖՆ-ը», ասաց ՀՀ մշակույթի նախարար Արմեն Սմբատյանն ի պատասխան հեռախոսով մեր հարցման։ «Պիտի աշխատենք, որ հիվանդություն լսենի այդ օջախ, պիտի հարթենք»։

Ա. Հ.

Ձմեռ պապի նվերները Ավանն էլ կհասնեն

Դեկտեմբերի 31-ին, ժամը 16-ից Ավանի համայնքում (մանկական պոլիկլինիկայի դիմաց) կսկսվի Ամանորյա ուրախ տոնահանդես։ Համայնքի նախաձեռնությամբ կազմակերպված միջոցառումը, որ տեւելու է մինչեւ հունվարի 5-ը, բարեգործական է։ Ծննդյան նվերներ կտրվեն համայնքի գրիված ազատամարտիկների, կարիքավոր ընտանիքների երեխաներին, զոհվածների այրիներին։ Չեն մոռացվելու նաեւ մասնակից երեխաներն ու միջոցառման ժամանակ զանազան մրցույթներում հաղթած երեխաները։

Ձմեռ պապի ուրախ տոնածառի հանդեսին մասնակցում են դրամաշիկ թատրոնից Ռաֆայել Քոթանջյանն ու Ռոբերտ Հարությունյանը, Համազգայինից Ամիրան Գալուստյանը, Արմինե Վահանյանը, Արթուր Մկրտչյանը, Կարեն Մկրտչյանը, Կարինե Գասպարյանը, ինչպես նաեւ Ավանի համայնքում գործող մանկական ազգագրական եւ ժամանակակից պարերի, սպորտային խմբերը։ Հանդեսի բեմադրիչն է Հրաչյա Գասպարյանը, սցենարի հեղինակները՝ Ամիրան Գալուստյանը եւ Զավեն Օհանյանը։

Մեծ Բրիտանիայի երեխաները հայ 500 հասակակցի Ծննդյան նվերներ են ուղարկել

Երեկ Հայ-FM 105.5 ռադիոկայանը «Քրիստոնեական մշակույթի միջազգային ծառայությունների» հետ Սուրբ Ծննդյան նվերներ բաշխեց Երեւանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի թիվ 116.89 եւ 11 դպրոցների առաջին դասարանցի 500 երեխային։ «Քրիստոնեական մշակույթի միջազգային ծառայությունների» կենտրոնի տնօրեն Լեւոն Բաղդասարյանը ողջույնի խոսքից հետո մեկնեց նվերների խորհուրդը։ Մեծ Բրիտանիայի ավելի քան 70 հազար երեխաներ իրենց հայ հասակակիցներին ուղղված փոքրիկ նվերներով իրենց սերն են արտահայտել։

Շատ հուշարձաններ սպասում են վերանորոգման իրենց հերթին

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ՀՀ պատմական հուշարձանների պահպանման հայկական ընկերությունն ավարտում է Արագածոտն մարզի Գառնահովիտ գյուղի Ս.Գեւորգ տաճարի (7-րդ դար) նորոգման հիմնական աշխատանքները։

Արմենուրբեսի բրդակից ընկերության գրասենյակում տեղեկացան, որ հուշարձանի նորոգումն սկսվել է 1991 թվականից, սակայն հիմնական գործը կատարվել է 1995–96 թվականներին։ Ըստ ընկերության փոխնախագահ Միքայել Հարությունյանի, նորոգվել են տաճարը բոլորով պատերը եւ ճիվերը, ամբողջապես վերականգնվել են գմբեթը, գմբեթարդն ու թմբուկը։ Այս աշխատանքները ֆինանսավորել է Լոնդոնի Ս. Սարգիս եկեղեցու հոգաբարձուների խորհուրդը, որի նախագահն է հանրահայտ Գյուլբենկյանի թոռը Միքայել Էսայանը։ Հուշարձանի վերականգնումն իրականացրել են տեղի «Հեմաֆ» շինկոոպերատիվի կառուցողները եւ պատասցաները։

Տաճարը Մ. Հարությունյանի ասելով, իր գոյության ողջ ընթացքում չի ենթարկվել կառուցվածքային փոփոխության, մի հանգամանք, որ ունի պատմական հատուկենտ հուշարձաններ։

Տաճարի վերարդի եւ տանիքի ստորին լանջերի ծածկասալարկման եւ հասակի սալարկման աշխատանքները, որ առայժմ անավարտ են, կատարելու համար մոտ ժամանակներս հոգաբարձուների խորհուրդը կհատկացնի լրացուցիչ գումար։

Ընկերությունը հաջողվել է իր սող միջոցներով մասնակիորեն վերականգնել նաեւ Վայքի մարզի Արենի գյուղի Ս. Աստվածածին եկեղեցին (14-րդ դար)։ Այնտեղ նորոգվել են այս հուշարձանի գմբեթն ու վերարդը, իսկ այս տարի կատարվել է տանիքի ծածկասալարկման մեծ մասը։ Մնացած մասի վերականգնումն իրականացնելու ֆինանսավորումն ստանձնել է Մայր աթոռ սբ. Էջմիածինը, որի տնօրինությունը կհանձնվի եկեղեցին նորոգվելուց հետո։

ՖՈՒՏԲՈԼ

Յուրգեն Քլինսման. «Ինձ համար չափազանց կարեւոր է հաղթանակի ձգտելը»

Հայաստանի հավաքականի մրցակիցներից մեկի ավագը վստահ է, որ իր թիմը «կնվաճի» Ֆրանսիան

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Յուրաքանչյուր թիմ ունի իր մարզիկները, որոնք դառնում են նրա դեմքը, առանց որոնց հնարավոր չէ պատկերացնել այդ թիմը: Վերջին տասը տարիների Գերմանիայի հավաքականում դրանք են Յուրգեն Քլինսմանը, Լոթար Մաթեուսը եւ Ռուդի Ֆյոլլերը: Թեեւ վերջին երկուսը լքել են դաշնային հավաքականը, սակայն Քլինսմանը միակն է, որ դեռ պահպանում է հուշերը 80-ականների վերջի եւ 90-ականների սկզբի «հրաշք» թիմի մասին:

Քլինսմանը իր ճանապարհը մեծ ֆուտբոլում սկսել է «Շտուտգարտում»: Այդ պահից ի վեր բազմաթիվ ցնծալից եւ ողբերգական գնացումներ է ապրել անվանի ֆուտբոլիստը: 1990 թվականի իտալական աշխարհի առաջնությունից հետո թվում էր, թե Քլինսմանի «դարաշրջանը» ավարտվել է, սակայն Յուրգենը հեքիաթային փյունիկի նման բազմամիլիոն ֆուտբոլասերների աչքերի առաջ վերածնվեց երկրորդ երիտասարդություն ապրելով:

90-ականների սկզբում Քլինսմանը դուրս եկավ Միլանի «Սան Սիրո» մարզադաշտ «Ինտերի» կապույտ-սեւ շերտավոր համազգեստով: Մի քանի տարի շարունակ Քլինսման-Մաթեուս-Ֆյոլլեր եռյակը որոշում էր ակումբի խաղաոճը, իսկ ինքը Քլինսմանը այդ տարիներին աճում էր ոչ միայն որպես խաղացող. «Երբ լքում էի Գերմանիան, նույնիսկ չէի պատկերացնում, թե ինչպես եմ հարմարվելու նոր տեղում: Առաջինը, ինչից սկսեցի՝ լեզուն էր: Աստիճանաբար սկսեցի հասկանալ մարդկանց բնավորությունը: Այդ տարիներին ես շատ-շատ նորություններ իմացա: Սկսեցի հասկանալ, թե ինչն է որոշում յուրաքանչյուր մարդու վարքը եւ իմ վարքը թե որպես ֆուտբոլիստ, թե որպես քաղաքացի: Ես սկսեցի ավելի լավ հասկանալ ոչ միայն ֆուտբոլը, այլեւ կյանքը, խառնվածքները, վարքը», ասում է Յուրգենը: Երեւի նոր ճանաչելու ձգտումը եւ իտալացիների խենթ սերը ֆուտբոլի հանդեպ դրդեցին նրան լքել երկիրը եւ տեղափոխվել «Մոնակո»: Դա արդեն ուրիշ ֆուտբոլ էր, այլ մակարդակի ֆուտբոլ: Մոնակոյում անցկացված ժամանակը, երբ նրա խաղը դիտելու էին գալիս ընդամենը մի քանի հազար ֆուտբոլասերներ, անհետ չկորավ: Սակայն նա կրկին ուզում է զգալ, թե ինչ-

պես են արագ խփում մարզադաշտում հավաքված բազմահազար ֆուտբոլասերների սրտերը եւ Քլինսմանը ուրախությամբ է ընդունում «Տոտենհեմի» մարզիչ Օսսի Արդիլեսի առաջարկը: Ոչ մի արտասահմանցի ֆուտբոլիստ չէր արժանացել անգլիացիների անկեղծ սիրուն, ինչպես Քլինսմանը: Դրան զուգահեռ նա ճանաչվում է «Մառախլապատ Ալբիոնի» տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ եւ դառնում «Տոտենհեմի» ավագ: Հավանաբար առջեւում նրան ավելի մեծ հաջողություն էր սպասում Բրիտանական կղզիներում, սակայն անկանխատեսելի բնավորությամբ աչքի ընկնող ֆուտբոլիստը որոշում է վերադառնալ հայրենիք: Նա հագնում է «Բավարիայի» մարզազգեստը, իսկ տեղափոխումը բազմաթիվ բամբասանքների առիթ է տալիս. ինչո՞ւ, չէ՞ որ նա այնքան սիրված էր անգլիացի ֆանատների կողմից: «Ես որոշումս ճիշտ եմ համարում: Այն ժամանակ «Տոտենհեմը» չէր կարող շահել ազգային առաջնությունը, իսկ ես ուզում էի խաղալ մի թիմում, որը ձգտում է հաղթողի կոչմանը: Ինձ համար դա չափազանց կարեւոր է, ամեն տարի պայքարել չեմպիոնի կոչման համար», ճշտում է համբավավոր ֆուտբոլիստը: Մյունխենի «Բավարիայի» հետ նա դառնում է ՈՒԵՖԱ-ի գավաթակիր: Իսկ այնուհետեւ եկավ Եվրոպայի առաջնության հերթը, որտեղ Քլինսմանը ապացուցեց, որ ինքը համաշխարհային ֆուտբոլի լավագույն հարձակվողներից է: Սակայն անսպասելիորեն հակասություն ծագեց Քլինսմանի եւ «Բավարիայի» իտալացի մարզիչ Ջովաննի Տրապատոնիի միջեւ: Ֆուտբոլիստին դուր չի գալիս իտալացու պաշտպանողական խաղաոճը: Նա խնդրել է ակումբի ղեկավարությանը պայմանագրի ժամկետի լրանալուց առաջ ազատել իրեն թիմից: Քլինսմանի պայմանագրի ժամկետը մինչեւ 1998 թ. հունիսն է: Այդ պայմանագիրը հավանաբար կփոխվի, ինչը թույլ կտա գերմանացի ֆուտբոլիստին թողնել Բավարիան մյուս տարվա հունիսին, առանց տեղափոխման դիմաց հատուցման: Քլինսմանին այժմ մեկ սփոփանք է մնացել՝ Գերմանիայի ազգային հավաքականը: «Կարող է եւ տեխնիկայով ու տակտիկայով մենք զիջում ենք Իտալիայի կամ Ֆրանսիայի ընտրանիներին, բայց մենք ամուր բնավորություն ունենք, ինչպես նաեւ խաղացողներ, որոնք ուզած պահի կարող են արմատապես փոխել հանդիպման պատկերը: Այդ պատճառով էլ մենք հաղթեցինք Եվրոպայի առաջնությունում: Մենք միշտ հավատում էինք մեր ուժերին եւ նույնիսկ ամենադժվարին պահերին բեկված չէինք լինում: Դրա համար էլ ես լավատեսորեն եմ տրամադրված աշխարհի առաջնության ընտրական փուլի նկատմամբ եւ հավատում եմ, որ երկու տարի հետո Գերմանիան «կնվաճի» Ֆրանսիան», ասում է Քլինսմանը:

ՄՐՑԱՇՐՋԱՆ

Տարվա ամենա-ամենաները...

Մրցաշրջան-96-ը մոտենում է ավարտին: Աշխարհի լրատվական գործակալությունները ամփոփում են արդյունքները եւ որոշում լավագույններին:

Տարվա մարզիկ է ճանաչվել ամերիկացի թեթեւատլետ Մայքլ Ջոնսոնը: Մայքլի սրընթաց վազքը, նրա ֆանտաստիկ համաշխարհային ռեկորդը եւ հաղթանակը Ատլանտայի օլիմպիադայի 200 ու 400 մետր մրցավազքներում նվաճեցին ամբողջ աշխարհի մարզասերներին եւ լրագրողներին:

Շվեյցարացի թենիսիստուհի Մարտինա Հինգիսը ճանաչվել է տարվա ամենաերիտասարդ, տաղանդավոր մարզուհի: Մասնագետները ընդգծում են, որ ոչ Մոնիկա Սելեշը, ոչ Շտեֆի Գրաֆը, ոչ էլ Մարտինա Նավրատիլովան այդքան փայլուն չէին հանդես գալիս մարզական կենսագրության սկզբում: Այս տարի Հինգիսը շահեց իր առաջին արհեստավարժ մրցաշարը եւ համարվում է «մեծն Գրաֆի» հիմնական հետնորդուհին:

Էվանդեր Հոլիֆիլդն անվանվել է տարվա ամենամեծ անակնկալը մատուցած մարզիկը: Նա երկու անգամ դարձել է աշխարհի չեմպիոն եւ նույնքան անգամ էլ հաղթողի գոտին զիջել է արեն հավակնորդներին: Երկրորդ անհաջողությունից հետո Հոլիֆիլդին սկսեցին մոռանալ: Դրան գումարած սրտային հիվանդությունը, որից հետո ամեն ինչ գնում էր մեծ սպորտին հրաժեշտ տալուն: Սակայն այս տարի Հոլիֆիլդի սիրտը կրկին զարկեց չեմպիոնին վայել եւ նա հրաշք գործեց՝ «ծեծելով» ռինգի արքա Մայք Թայսոնին:

Տարվա ամենահաջողակ մարզիկը գերմանացի ֆուտբոլիստ Օլիվեր Բիրհոֆն է: Եվրոպայի առաջնությունից առաջ բունդեսմարզիչ Բերտի Ֆոգտսը, լավ հարձակվող փնտրելով, մեկնեց Իտալիա: Այստեղ բավականին համեստ «Ուդինեզե» ակումբում հանդես էր գալիս Բիրհոֆը: Նրա խաղը միանշանակ տպավորություն թողեց մարզչի վրա, սակայն Ֆրաու Ֆոգտսը ասաց. «Բերտի՛, տար նրան Անգլիա եւ նա կօգնի քեզ»: Լոնդոնի «Ուեմբլի» մարզադաշտում տեղի ունեցած եզրափակիչ խաղում Բիրհոֆը հաջողություն բերեց իր թիմին, դառնալով «ոսկե» գոլի հեղինակ:

«Բոսմանի գործը» տարվա ամենաաղմկոտ դատավարությունն է մարզաշխարհում: Բելգիացի ֆուտբոլիստը, շահելով դատավարությունը, կտրուկ փոխեց գործերի իրավիճակը ֆուտբոլում: Երկար տարիներ գոյություն ունեցող տրանսֆերային համակարգը անվավեր համարվեց: Եվ այժմ, յուրաքանչյուր ֆուտբոլիստ, պայմանագրի ժամկետը լրանալուց հետո, ազատ կարող է տեղափոխվել ուզած ակումբ, իսկ թիմերը հնարավորություն ստացան հրավիրել անսահմանափակ թվով օտարերկրյա ֆուտբոլիստներ:

Տարվա ամենաէկզոտիկ «մարզիկ» է ճանաչվել Դանկե մականունով կատուն: Նա ապրում է Թայլանդում եւ կոկոսի ընկույզներ հավաքող է աշխատում: Նրա աշխատանքի արդյունավետությունը 3 անգամ մեծ է, քան մարդունը: Դանկեն հիանալի գիտի իր գործը, իսկ փայլուն արագությունը եւ կոկոսների հավաքման տեխնիկան նրան հանրահայտ դարձրեցին ողջ աշխարհում: Շաբե-ցաքքի օրը, թայցիները կատվին գերազանցելու նոր փորձ ձեռնարկեցին: Սակայն Դանկեն արագորեն ցույց տվեց, թե ով է տարվա լավագույն «մարզիկը», առանց լուրջ ջանքերի գերազանցելով մարդկային ցեղի ներկայացուցչին, որը ամենաարագ հավաքողի համբավն է վայելում:

Հ. Ն.

ՇԱԽՄԱՏ

Գրոնինգենում երկիշխանություն է

Հոլանդիայի Գրոնինգեն քաղաքում անցկացվող շախմատի միջազգային ներկայացուցչական մրցաշարում խաղարկվեցին 6-րդ տուրի հանդիպումները: Մրցաշարային աղյուսակը 4,5 միավորով գլխավորում են շախմատային բարձր հասարակությունում քաջ հայտնի հոլանդացի Յան Թիմանը եւ անգլիացի Նայջել Շորթը: Այս տուրում Թիմանին երկրորդ անգամ անընդմեջ չհաջողվեց հաղթել՝ նա պարտվեց անգլիացի Ջուլիան Հոդջսոնին: Իր հերթին, Շորթը ստիպեց զենքերը վայր դնել բոսնիացի Իվան Սոկոլովին:

ԱՄՆ

NBA-ի աստղերը յուրօրինակ ձեւով են նշում Ծննդյան տոները

Եվրոպայի եւ աշխարհի բոլոր երկրների կաթոլիկները սկսեցին Ծննդյան տոների նշումը: Այդ օրը խիկական տոն դարձավ NBA-ի աստղերի եւ նրանց երկրպագուների համար: Մարզիկները հյուրախաղերում հյուրընկալվել էին իրենց մանուկ բարեկամներին: Երկու մետրից էլ բարձր «Սանտա-Կլաուսները» հիվանդ երեխաներին նվիրեցին երբեւէ ամենակարեւոր հույս, ուրախություն եւ ժպիտ, ինչն ամենալավ դեղամիջոցն է:

Այս մրցաշրջանում «Սփըրսի» կենտրոնական Դեյվիդ Ռոբինսոնը մեջքի վնասվածքի պատճառով արդեն 18 հանդիպում է բաց թողել: Եվ, Ծննդյան տոներին, նա դարձավ ձախողության զոհ. կոտրելով ձախ ոտնաթաթը «Մայամի հիթի» հետ մրցամարտում: Այժմ Ռոբինսոնը նորից սպասվում է կլինի պարապուրդի մատնվել ևս անգամ, ամենաքիչը, 6 շաբաթ: Իսկ ահա NBA-ի ամենաաղմկահարույց խաղացող «Եթերային Մայքը» ողջ է: Իր տոնական հարցազրույցում նա նշել է, որ Ծննդյան օրը առավոտյան ժամը 7-ին, գնացել է բասկետբոլ խաղալու: Այնուհետեւ, ընթրել է բարեկամներին, իսկ երեկոն անցկացրել է խաղալով ընտանիքի հետ հեռուստացույց դիտելով:

Ընտրական մրցաշարը կմեկնարկի փետրվարին

Հայտնի դարձան 1998 թվին Նագանոյում (Ճապոնիա) կայանալիք ձմեռային օլիմպիական խաղերի տափօղակով հոկեյի ընտրական մրցաշարի 8 մասնակից-թիմերը: Եկող տարվա փետրվարի 6-11-ը Գերմանիայի Օբերհաուզեն քաղաքում, նախնական «Ա» ենթախմբում կմրցեն Գերմանիայի, Սլովակիայի, Շվեյցարիայի եւ Ուկրաինայի հավաքականները: Իսկ ավստրիական Ինսբրուկում կայանալիք «Բ» ենթախմբի մրցաշարում ուժերը կչափեն Ավստրիայի, Նորվեգիայի, Բելառուսի եւ Ղազախստանի ընտրանիները: Յուրաքանչյուր ենթախմբի երկու լավագույն թիմերը, ինչպես նաեւ երրորդ ճանաչված թիմերի մրցամարտի հաղթողը, հրավիրված կլինեն հանդես գալ օլիմպիադայում: Նշենք, որ Նագանոյի խաղերի նշված 7 ուղեգրերին արժանացել են Շվեդիայի, Ռուսաստանի, Ֆինլանդիայի, Կանադայի, ԱՄՆ, Չեխիայի եւ Ճապոնիայի թիմերը:

Ուիլյամսը մեղադրվում է չկանխամտածված սպանության մեջ

«Ֆորմուլա-1»-ի չեմպիոն թիմի տեր Ֆրենկ Ուիլյամսը եկող տարվա փետրվարին կկանգնի իտալական դատարանի առջեւ: Նա եւ իր հինգ օգնականները

րը մեղադրվում են չկանխամտածված սպանության մեջ: Հիշեցնենք, որ 1994 թ. մայիսի 1-ին Սան Մարինոյի «Մեծ մրցանակի» խաղարկության ժամանակ վթարի ենթարկվեց եւ մահացավ բրազիլացի Աերտոն Սեննան, որը վարում էր «Ուիլյամս» մակնիշի մեքենան: Մասնագետների կարծիքով, ճակատագրական վթարի պատճառը կառավարման ղեկի անսարքությունն էր:

Ամանորյա մրցաշար Իսպանիայում

Մադրիդում մեկնարկել է բասկետբոլի ամանորյա ներկայացուցչական մի մրցաշար, որին մասնակցում են 4 թիմեր: Առաջին տուրում հունական «Օլիմպիակոսը» ջախջախեց իտալական «Սկավոլինիին» 85-62: Իսկ խաղահրապարակի տերերը Մադրիդի «Ռեալի» բասկետբոլիստները պարտության մատնեցին Եվրալիգայի խմբային մրցաշարի առաջին փուլի լավագույն թիմերից մեկին՝ թուրքական «Էֆես-Պիլսենին» (87-68):

Հոկեյի Եվրոպայի գավաթի վերջին խաղարկությունը

Երեկ Գերմանիայի Օբերհաուզեն քաղաքում մեկնարկեց թվով 31-րդ եզրափակիչ մրցաշարը՝ հոկեյի Եվրոպայի գավաթի համար: Ամանորյա մրցումները, որ հայտնի են արժանավոր մարզասերների եւ մարզիկների համակրանքին, այս տարի յուրահատուկ են: Զիջելով եվրոպական մրցաշարերում իր տեղը Եվրալիգային, մրցաշարը տեղի է ունենում վերջին անգամ: Պատվավոր մրցանակը նվաճելու երկրորդ փորձը կձեռնարկի Ռուսաստանի չեմպիոնը՝ Տոլյատիի «Լադան»: Թիմի գլխավոր մարզիչ Գենադի Ցիգուրովի խոստովանությամբ, մի փոքր խնդիր կար կապված կազմի հետ: Սակայն այժմ ամեն ինչ ետեւում է: «Լադան» ուժերը կչափի Սլովակիայի «Կոշիցե» եւ Գերմանիայի «Դյուսելդորֆ» ակումբների հետ:

Ավստրիացի մարզիկները խթանիչներ չեն օգտագործում

Ավստրիացի լեռնադահուկորդների հաղթանակները աշխարհի գավաթի խաղարկությունում մասնագետներին դրդեցին հետաքրքրվել, թե ինչո՞վ են սնվում Ավստրիայի մարզիկները: Սակայն, այն հարցին. «Արդյո՞ք նրանք խթանիչներ չեն ավելացնում սննդին», հաղթողների մարզիչը պատասխանեց. «Ո՛չ, ոչ, ո՛չ, միայն շնիցել եւ երշիկ»:

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Լիմայում Ճապոնիայի դեսպանի նստավայրում՝ պայթյուն

Դեկտեմբերի 25-ին Լիմայում Ճապոնիայի դեսպանատան առաջին հարկում Կենջի Հիրաթան ազատ արձակվեց շուրջ 8-օրյա պատանդությունից հետո: Հիվանդ Հիրաթան Կարմիր խաչի ներկայացուցչի օգնությամբ է միայն նստել սայլակ

Լիմայում, Ճապոնիայի դեսպանի նստավայրում, որն անցյալ երեքշաբթի օրը գրավվել էր «Տուպակ Ամարուի անվան հեղափոխական շարժման» մարտիկների կողմից, երեկ վաղ առավոտյան պայթյուն տեղի ունեցավ: Պայթյունի պատճառն անհայտ է եւ հնարավոր չէ պարզել, թե ինչ է տեղի ունենում շենքի ներսում: Հիշեցնենք, որ յուրաքանչյուր ահաբեկիչ գոտում 15 կգ պայթուցիկ ունի պահած: Չորեքշաբթի օրը ազատ արձակեցին ճապոնացի մի դիվանագետի, որը շտապ բուժօգնության կարիք ուներ, իսկ երեքշաբթի Պերուում Ուրուգվայի դեսպանին այն բանից հետո, երբ Մոնտեվիդեոյի դատարանը որոշեց ազատ արձակել Ուրուգվայում բանտարկված շարժման երկու անդամների: Այն հաղորդագրությունը, թե ահաբեկիչները կիրակի օրն ազատ են արձակել բոլոր արտասահմանցիներին, սխալ դուրս եկավ: Քանի որ Ճապոնիայի դեսպանի նստավայր ջուր եւ էլեկտրաէներգիա չի տրվում, ահաբեկիչները ստիպված էին ազատել արտասահմանցիների մեծամասնությանը, սակայն գերության մեջ մնացին բոլոր նրանք, ովքեր մարտիկների կարծիքով «մեծ կապեր ունեն Պերուի իշխանությունների հետ»: Դրանց թվում են ճապոնական գործարարները եւ այդ երկրի դեսպանը Պերուում, որը կիրակի օրը ճանապարհել է բոլոր ազատ արձակվող պատանդներին եւ մեկ առ մեկ ներողություն խնդրել, որ իր նստավայրում կազմակերպված ընդունելությունն «այդքան երկար տեւեց»: Պերուի խորհրդարանը պատրաստ է ներում շնորհել ահաբեկիչներին, եթե նրանք ազատեն բոլոր պատանդներին: Սակայն «Տուպակ Ամարուի» մարտիկները պահանջում են բանտերից ազատ արձակել իրենց 453 ընկերներին եւ առաջին հերթին շարժման հիմնադիրին Վիկտոր Պոլայկամպոսին, որը 80-ականների սկզբին սովորել է Փարիզի Սորբոնի համալսարանում եւ ամուսնացած է իր համակուրսեցի մի ֆրանսուհու հետ: Նրա կինը եւ 3 երեխաներն այժմ ապրում են Նանտ քաղաքում եւ Պոլայկամպոսի հետ նամակագրական կապ են պահպանում: Ճապոնիայի դեսպանի նստավայրը գրաված ահաբեկիչների միջին տարիքը 20 է: Նրանց մեջ կան նաեւ 15-16 տարեկաններ եւ 1 աղջիկ: Նրանք բոլորն էլ համազգեստ են կրում եւ դեմքերը ծածկում են թաշկինակներով: Միջազգային Կարմիր խաչի կազմակերպությունը պատանդների համար Ծննդյան տոն կազմակերպեց՝ տրամադրելով տոնական ճաշ եւ Ծննդյան տոնի ժամանակ օգտագործվող պերուական ավանդական խմիչքը՝ սաֆ կակաոն: Կեսգիշերային պատարագ մատուցեց պատանդներից մեկը, որը ճիզվիտների միաբանության քահանա է: Շենքի մոտակայքում ժամանակավոր երգչախումբը ծննդյան հիմներ կատարեց այն հույսով, թե պատանդները կլսեն այդ երաժշտությունը: Ճապոնիայի լրատվական որոշ միջոցների կարծիքով Լիմայում իրագործված ահաբեկչական գործողությանը մասնակցում է նաեւ «Ճապոնիայի կարմիր բանակ» կազմակերպությունը, որն աշխարհի տարբեր երկրներում է գործում: 70-80-ական թվականներին այդ կազմակերպության անդամներն օգնում էին «Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդական ճակատին»: Նրանց հիմնական հենակետն այսօր գտնվում է Բեքաայի հովտում: Պերուի եւ Ճապոնիայի ահաբեկիչների կապը բացահայտվեց այն բանից հետո, երբ հունիսին Պերուից վտարվեց ճապոնական մի ահաբեկչուհի, որին կասկածում էին ՃԿԲ-ին անդամակցելու մեջ: Լիմայում տեղի ունեցող իրադարձությունների պատճառով Ճապոնիայի վարչապետն ու արտգործնախարարը հետաձգեցին իրենց առաջիկա այցերն այլ երկրներ:

Բորիս Ելցինը Պերուի նախագահի հետ ունեցած հեռախոսազրույցում պատրաստակամություն հայտնեց Լիմա ուղարկել Ռուսաստանի հատուկ հակաահաբեկչական ուժերի ստորաբաժանումներ: «Մեծ յոթնյակի» երկրների ղեկավարներին ուղղված նամակում Ռուսաստանի նախագահն առաջարկեց համատեղ հակաահաբեկչական ուժեր կազմավորել Պերու ուղարկելու համար, նշելով, թե Ռուսաստանը պատրաստ է մասնակցել պատանդների ազատմանն ուղղված գործողությանը:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ԵՐԿԱՆ

Հեղեղներ Արեւմտյան Վրաստանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 22-25-ին Արեւմտյան Վրաստանում տեղացած առատ տեղումների հետեւանքով գետերը դուրս են եկել ափերից, հեղեղելով Քութայիս քաղաքի, ինչպես նաեւ Զեստաֆոնի, Բաղդադիի, Վանիի, Սամտրեդիայի, Ճիաթուրայի, Սաչխերիի եւ Ցխալթուբոյի շրջանների տարածքները:

Ստեղծված արտակարգ դրության կապակցությամբ Իմերեթիայի նահանգապետ Թեյմուրազ Շաշիաշվիլին Վրաստանի նախագահին ուղղված իր նամակում մասնավորապես հաղորդում է, որ տարերային աղետի պատճառով ընդհատումներով են աշխատում Ռիոնիհէկ-ը եւ Գումաթիհէկ-ը, Վարցիխեհէկ-ը կանգ է առել: Էական վնաս է հասցվել գյուղատնտեսական հանդակներին Քվիրիլա գետի կիրճում:

Ըստ նահանգապետի հաղորդման, այդ շրջաններում հեղեղվել են գործարանների եւ ֆաբրիկաների տարածքները: Առանձնակի տագնապ է հարուցում Սամտրեդիայի շրջանում ստեղծված ծանր վիճակը, ուր Ռիոնի գետը քանդել է Քութայիս-Սուխումի մայր մայրուղու մի հատվածը: Լուրջ սպառնալիք են ստեղծում Ռիոնիին ափամերձ էլեկտրահաղորդման բարձր լարման գծերը: Ճիաթուրայում հեղեղված են նավթաբազան, ավտոտրանսպորտային ձեռնարկությունը եւ քաղաքի տարածքի մի մասը:

■ *Ջոն Մեյջոր՝ տարվա ամենաանճարահայտ մարդ:* *Մեծ Բրիտանիայում այս տարվա ամենաանճարահայտ մարդ է ճանաչվել վարչապետ Ջոն Մեյջորը: BBC կայանի կողմից անցկացված հասարակական կարծիքի հարցման համաձայն, Մեյջորի օգտին իրենց ձայներն են տվել հարցումին մասնակցածների 23 տոկոսը: Անցյալ տարի BBC-ի հարցումի հաղթող էր դարձել Լոնդոնի դոկտորներից մեկի տղան Ֆիլիպ Լոուրենսը, որին սպանել էին խուլիգանները իր սաներից մեկին պաշտպանելու համար:* ԵՏ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արաբկիրի փողոցում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝

25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:

Հեռախոսներ՝

58-18-41, 52-30-56

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունվում են ֆեների եւ միքսերների կապիտալ վերանորոգման պատվերներ:

ՀԵՌ.՝ 22-15-74

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ԲՐԱԲԻՈՆ» ԾԱՂԿԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

նախապատրաստվում է անցկացնել սիրո մեծ փառատոն ԱՊՀ-ի կինոյի, էստրադայի, հումորի, նորաձեւության հանրահայտ աստղերի մասնակցությամբ եւ հեքիաթային հրավառությամբ:

Մուտքը հրավիրատոմսերով, որոնք կտրվեն միայն ծաղկեփնջերի հետ: Այսինքն՝ ձեռք բերելով ծաղկեփունջ, Դուք կստանաք այս շքեղ փառատոնի հրավիրատոմսը:

«ԲՐԱԲԻՈՆԸ ՍԻՐՈ ԾԱՂԻԿ»

ՓԱՌԱՏՈՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆԸ ԱՋԱԿՑՈՒՄ ԵՆ.

1. Երեւանի քաղաքապետարանը
2. Մշակույթի նախարարությունը
3. Հայկական ավիաուղիները
4. Միդլենդ-Արմենիա բանկը
5. Արձագանք ստուդիան
6. Պարադիզ գովազդային գործակալությունը
7. Մարզահամերգային համալիրը
8. Կինոտավր ընկերությունը
9. «Անցլազ-անցլազ» ծրագիրը
10. Էլ-տոռ ակումբը
11. Յուղաէկինի նորաձեւության թատրոնը

եւ այլ հանրահայտ կազմակերպություններ:

Մենք Ձեզ խորհուրդ ենք տալիս եւ շտապեցնում՝ առիթը բաց մի թողեք ծաղկեփնջեր նվիրելու կանանց ու աղջիկներին եւ Դուք կշահեք կրկնակի:

Ամենաէժան վարդերը Ամանորի օրերին միայն Բրաբիոն Ֆլորա սերվիսում 500, 700 եւ 900 դրամ:

Tacis

ABSC Armenian Business Support Center

ԱՊՀ - ՊԱՐՏԵՆԱՐԻԱՏ

20-21 փետրվարի, 1997 թ., Մոսկվա

Եվրոպական Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ կազմակերպվող «ԱՊՀ-Պարտենարիատ» առաջին գործարար համաժողովը հրավիրում է Հայաստանի գործարարներին (արտադրության, ծառայությունների և այլ ոլորտներ), որոնք ցանկանում են գործընկերներ գտնել մասնակցելու միջոցառմանը, որը կկայանա Մոսկվայում, 1997թ. փետրվարի 20-21-ը:

Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությունը մասնակիորեն ֆինանսավորում է Եվրոմիության Տասիս ծրագիրը:

Պատվիրակների նախնական ընտրությանը մասնակցել ցանկացողները կարող են մինչև 1997թ. հունվարի 15-ը աշխատանքային օրերին, ժամը 9^{00}-18^{00}-ը դիմել Հայաստանի Ձեռներեցության Աջակցման Կենտրոնի (ABSC) գրասենյակ Պուշկինի 12 հասցեով:

Հեռախոսներ 52-82-79, 22-16-15, 22-21-45, 151 934, 71-82

Հայաստանի Ձեռներեցության Աջակցման Կենտրոնը (ABSC) աջակցում է հանրապետության ձեռնարկություններին արտասահմանյան գործընկերների որոնման բնագավառում, կազմակերպում է մարքեթինգային հետազոտություններ Հայաստանում և արտասահմանում, խորհրդատվություն է տրամադրում արտաքին առևտրի կազմակերպման հարցերի շուրջ, պատրաստում է բիզնես-ծրագրեր, ինվեստիցիոն նախագծեր, կազմակերպում է մենեջմենթի և մարքեթինգի դասընթացներ: ABSC-ին Եվրոմիության Տասիս տեխնիկական օգնության ծրագրի շրջանակներում իրականացնում է Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկություններին մասնագիտական օգնության տրամադրման ծրագիրը:

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ – ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ 589167, 581351

[illegible] տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2: Գրանցման թիվ 65: Դասիչ 69149: Պատվեր 2355: Տպաքանակը 4000: Ստորագրված է տպագրության 26. 12. 1996: Գինը 75 դրամ